

Učni načrt

OSNOVNA ŠOLA

A decorative graphic on the left side of the page features several overlapping circles in shades of blue and pink. A white spiral with pink concentric circles is positioned near the center of these shapes. A large, semi-transparent pink circle dominates the right side of the page, serving as a background for the text.

MADŽARŠČINA
kot drugi jezik

Učni načrt

OSNOVNA ŠOLA

MADŽARŠČINA kot drugi jezik



OBVEZNI PREDMET (1316,5 URE)

UČNI NAČRT

MADŽARŠČINA kot drugi jezik

Osnovna šola; Dvojezična (slovensko-madžarska) osnovna šola

Predmetna komisija:

Mária Pisnjak, Zavod RS za šolstvo, predsednica

Valika Balaško, Dvojezična osnovna šola I Lendava, članica

dr. **Anna Forgács**, Madžarska, članica

Laura Horvat, Dvojezična srednja šola Lendava, članica

Hermína László, Dvojezična srednja šola Lendava, članica

Marija Tot Slavinec, Dvojezična osnovna šola Genterovci, članica

Ilona Szekeres Zadravec, Dvojezična osnovna šola Genterovci, članica

Alenka Toplak, Dvojezična osnovna šola Dobrovnik, članica

Judit Vida Törnár, Dvojezična osnovna šola I Lendava, članica

Pri posodabljanju učnega načrta je predmetna komisija izhajala iz učnega načrta iz leta 1998, upoštevala je mnenje in pripombe učiteljev madžarščine in drugih strokovnjakov ter sodobne smernice priprave UN in metodike predmeta.

Avtorice:

Mária Pisnjak, Zavod RS za šolstvo

Valika Balaško, Dvojezična osnovna šola I Lendava

dr. **Anna Forgács**, Madžarska

Marija Tot Slavinec, Dvojezična osnovna šola Genterovci

Ilona Szekeres Zadravec, Dvojezična osnovna šola Genterovci

Alenka Toplak, Dvojezična osnovna šola Dobrovnik

Judit Vida Törnár, Dvojezična osnovna šola I Lendava

Strokovni recenzentki:

dr. **Beatrix Oszkó**, Jezikoslovni inštitut MAZ

dr. **Rita Hegedűs**, Budimpešta, Univerza ELTE; Berlin, Univerza Humboldt

Izdala: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo

Za ministrstvo: dr. **Igor Lukšič**

Za zavod: mag. **Gregor Mohorčič**

Uredila: **Nataša Purkat**

Jezikovni pregled: **Tatjana Ličen**

Oblikovanje: **Suzana Kogoj**

Prelom: **Kočevski tisk**

Ljubljana, 2009

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37.091.214:811.511.141(0.034.2)

UČNI načrt. Madžarščina kot drugi jezik [Elektronski vir] : dvojezična (slovensko-madžarska) osnovna šola / avtorice Mária Pisnjak ... [et al.]. - Ljubljana : Ministrstvo za šolstvo in šport : Zavod RS za šolstvo, 2009

Način dostopa (URL):

http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/os/devetletka/predmeti_obvezni/Madzarscina_kot_drugi_jezik_obvezni.pdf

ISBN 978-961-234-790-1 (Zavod RS za šolstvo)

1. Pisnjak, Mária

244103680

Kazalo

1 OPREDELITEV PREDMETA	6
2 SPLOŠNI CILJI PREDMETA, KLJUČNE KOMPETENCE IN KROSKURIKULARNE TEME.....	7
2.1 Splošni cilji predmeta	7
2.2 Ključne kompetence	7
2.3 Kroskurikularne teme.....	10
3 RAZVOJNI CILJI IN UČNE VSEBINE	11
3.1 Prvo vzgojno-izobraževalno obdobje (1.–3. razred)	11
3.1.1 Govorno sporočanje in slušno razumevanje.....	11
3.1.2 Branje (bralno razumevanje), tvorba besedil	12
3.1.2.1 Razvijanje tehnike branja	12
3.1.2.2 Branje umetnostnih besedil, razvijanje bralnega razumevanja	13
3.1.3 Pisanje (tehnika pisanja, tvorba besedila)	14
3.1.3.1 Razvijanje tehnike pisanja	14
3.1.3.2 Tvorba pisnih besedil	14
3.1.4 Tematski sklopi	15
3.1.5 Jezikovna in pravopisna znanja ter zmožnosti	17
3.1.6 Knjižnična raba in uporaba računalnika	19
3.1.7 Predlagana književna besedila	20
3.2 Drugo vzgojno-izobraževalno obdobje (4.–6. razred)	21
3.2.1 Govorno sporočanje in slušno razumevanje.....	21
3.2.2 Branje.....	22
3.2.3 Pisanje	23
3.2.3.1 Razvijanje pravopisnih zmožnosti	23
3.2.3.2 Tvorba pisnih besedil	23
3.2.4 Tematski sklopi	24
3.2.5 Jezikovna in pravopisna znanja ter zmožnosti	25
3.2.6 Knjižnično znanje in uporaba računalnika.....	26
3.2.7 Predlagana umetnostna besedila	27
3.3 Tretje vzgojno-izobraževalno obdobje (7.–9. razred)	28
3.3.1 Govorno sporočanje in slušno razumevanje.....	28
3.3.2 Branje.....	29
3.3.3 Pisanje	30
3.3.4 Tematski sklopi	31
3.3.5 Jezikovna in pravopisna znanja in zmožnosti.....	32
3.3.6 Knjižnično in računalniško znanje.....	34
3.3.7 Priporočena književna besedila	34

4 PRIČAKOVANI REZULTATI	35
4.1 Pričakovani rezultati ob koncu prvega triletja	35
4.1.1 Pričakovani rezultati 1. razreda	35
4.1.1.1 Govor, govorno razumevanje	35
4.1.1.2 Pisanje	36
4.1.2 Pričakovani rezultati 2. razreda	36
4.1.2.1 Govor, govorno razumevanje	36
4.1.2.2 Branje.....	36
4.1.2.3 Pisanje	36
4.1.3 Pričakovani rezultati 3. razreda	36
4.1.3.1 Govor, govorno razumevanje	36
4.1.3.2 Branje.....	37
4.1.3.3 Pisanje	37
4.2 Pričakovani rezultati ob koncu drugega triletja	37
4.2.1 Pričakovani rezultati 4. razreda	38
4.2.1.1 Govor, govorno razumevanje	38
4.2.1.2 Branje.....	38
4.2.1.3 Pisanje	38
4.2.2 Pričakovani rezultati 5. razreda	39
4.2.2.1 Govor, govorno razumevanje	39
4.2.2.2 Branje.....	39
4.2.2.3 Pisanje	39
4.2.3 Pričakovani rezultati 6. razreda	40
4.2.3.1 Govor, govorno razumevanje	40
4.2.3.2 Branje.....	40
4.2.3.3 Pisanje	40
4.2.3.4 Jezikovna znanja	41
4.3 Pričakovani rezultati ob koncu tretjega triletja	41
4.3.1 Pričakovani rezultati 7. razreda	42
4.3.1.1 Govor, govorno razumevanje	42
4.3.1.2 Branje.....	42
4.3.1.3 Pisanje	42
4.3.2 Pričakovani rezultati 8. razreda	43
4.3.2.1 Govor, govorno razumevanje	43
4.3.2.2 Branje.....	43
4.3.2.3 Pisanje	43
4.3.3 Pričakovani rezultati 9. razreda	44
4.3.3.1 Govor, govorno razumevanje	44
4.3.3.2 Branje.....	44
4.3.3.3 Pisanje	44
4.3.3.4 Jezikovna znanja, pravopis	45

5 MEDPREDMETNE POVEZAVE	46
6 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA	47
6.1 Razvijanje v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju	47
6.2 Razvijanje komunikacijskih zmožnosti v drugem in tretjem obdobju	49
6.2.1 Razvijanje spretnosti slušnega razumevanja	49
6.2.2 Razvijanje bralnega razumevanja	50
6.2.3 Razvijanje govornih zmožnosti	52
6.2.4 Razvijanje zmožnosti pisnega izražanja	54
6.3 Razvijanje jezikovnih kompetenc	55
6.4 Književna vzgoja	56
7 VREDNOTENJE DOSEŽKOV	57

1 OPREDELITEV PREDMETA

Madžarščina ima na narodnostno mešanem območju Prekmurja poseben status: je t. i. prvi jezik učencev madžarske narodnosti in drugi jezik učencev slovenske ali druge narodnosti. Ti se namreč z madžarščino ne srečujejo samo v okviru šolskega izobraževanja, saj so v vsakodnevnem stiku z jezikom, kulturo in mediji madžarske manjšine. Učenje jezika podpira tudi bližina Madžarske in njena vse večja privlačnost v trgovskem, gospodarskem in turističnem smislu. Državi sta sočasno postali polnopravni članici EU, zato je tudi zaradi nadaljnjega izobraževanja in opravljanja dela pomembno znanje jezikov te regije.

Na narodnostno mešanem območju Prekmurja je poleg slovenskega uradni jezik tudi madžarski. Za zasedanje določenih delovnih mest je zato nujno znanje tega jezika. Za tu živče ljudi je znanje madžarščine prednost, kar se lahko uresniči z zgodnjim poučevanjem jezika. Evropski dokumenti poudarjajo kot prednostno nalogo spodbujanje učenja jezikov, med drugim tudi sosedskih. V okviru predmeta ne učimo samo jezika, ampak vzgajamo olikanega govorca, ki doživlja jezikovno in kulturno raznolikost prekmurskega vsakdana kot naravno stanje in tako razvija sprejemanje tujih jezikov, kultur in narodov.

V okviru predmeta poteka predvsem učenje jezika s poudarkom na komunikaciji, vendar dobijo učenci vpogled tudi v madžarsko književnost, zgodovino kulture in zgodovino. Uresničevanje ciljev predmeta temelji na razvijanju kompetenc. Cilj predmeta je, da učenci do konca 9. razreda dosežejo raven B1 po Skupnem evropskem jezikovnem okviru.

2 SPLOŠNI CILJI PREDMETA, KLJUČNE KOMPETENCE IN KROSKURIKULARNE TEME

2.1 Splošni cilji predmeta

Učenci:

1. izoblikujejo pozitiven odnos do jezika in kulture z njimi živeče manjšine,
2. usvojijo pogovorno in knjižno madžarščino na srednji ravni,
3. pridobijo komunikacijske sposobnosti za opravljanje dejavnosti, predvsem vsakdanjega življenja, za učenje in olikano jezikovno vedenje,
4. razvijajo sodelovalno zmožnost in strategije učenja jezika,
5. spoznavaajo dela iz madžarske književnosti, dobijo vpogled v madžarsko kulturo.

2.2 Ključne kompetence

Predmet temelji delno na ključni kompetenci sporazumevanje v maternem jeziku, delno pa na ključni kompetenci sporazumevanje v tujem jeziku.

1. Sporazumevanje v maternem jeziku

Sporazumevanje v maternem jeziku pomeni sposobnost govornega in pisnega izražanja in razumevanja misli, čustev, dejstev in mnenj (slušno razumevanje, govorna zmožnost, bralno razumevanje, pisanje). Posamezniku omogoča, da se s pravilno jezikovno rabo vključuje v družbeno in kulturno življenje, v izobraževanje, v delo, v družinsko življenje in prostočasne dejavnosti.

Učenci:

- naj bi bili v svojem maternem jeziku sposobni ustnega in pisnega sporazumevanja v različnih govornih položajih, razlikovali in uporabljali naj bi različne tipe besedil, iskali, zbirali in obdelovali informacije, uporabljali pripomočke;
- izoblikujejo pripravljenost za kritični in ustvarjalni dialog, za zanimanje stikov z drugimi.

2. Sporazumevanje v tujem jeziku

Ključna kompetenca sporazumevanje v tujem jeziku se v marsičem ujema z elementi sporazumevanja v maternem jeziku, saj temelji na zmožnosti ustnega in pisnega razumevanja in izražanja misli, čustev, dejstev in mnenj na različnih področjih življenja: v izobraževanju, pri delu, v družini, v prostem času.

Učenci:

- usvojijo besedišče ciljnega jezika, funkcionalna jezikovna znanja ter glavne vrste govorne interakcije,
- razvijajo sposobnost posredovanja in medkulturnega razumevanja, primerjajo besedišče in jezikovna znanja v madžarskem in tujem jeziku z maternim jezikom, prepoznajo podobnosti in razlike,
- primerjajo družbene običaje drugih ciljnih jezikov-narodov z madžarskimi običaji in tradicijami,
- oblikujejo pozitiven odnos do drugih jezikov, spoštujejo kulturno različnost.

3. Matematična in naravoslovna kompetenca

Matematična kompetenca je sposobnost razvijanja in uporabe matematičnega mišljenja za reševanje vsakdanjih problemov.

Učenci:

- razvijajo logično in prostorsko mišljenje,
- z branjem naravoslovnih besedil bolj razumejo svet narave, tehnološke dosežke in tveganja,
- pri usvajanju funkcionalnih jezikovnih znanj in razvijanju pravopisne zmožnosti poglobijo znanja o številih in merskih enotah,
- razvijajo zdravo vedoželjnost, zanimanje za tista vprašanja s področja znanstvenega in tehnološkega razvoja, ki se tičejo njih samih in njihovih družin.

4. Digitalna kompetenca

Digitalna kompetenca vključuje uporabo informacijske tehnologije pri učenju, delu in v prostem času.

Učenci:

- z računalnikom iščejo, vrednotijo, hranijo, predstavijo in izmenjajo informacije,
- uporabljajo glavne računalniške aplikacije, na primer urejanje besedil, tabelno prikazovanje, podatkovne baze, hranjenje in rabo informacij,
- razvijajo zmožnost prepoznavanja zanesljivosti in verodostojnosti informacij, poznajo in upoštevajo pravna in etična načela njihove uporabe,
- postanejo odprti za vključevanje v kulturne, družbene in/ali strokovne skupnosti in omrežja.

5. Učenje učenja

Je zmožnost, da posameznik stremi za učenjem, se z njim ukvarja, organizira svoje učenje, zna gospodariti s časom in informacijami, tako pri individualnem kot skupinskem učenju.

Učenci:

- spoznajo in usvojijo specifične učne strategije predmeta, prepoznajo svoje močne in slabe lastnosti,
- razvijajo osnovne zmožnosti, potrebne za učenje: pisanje, branje, IKT-zmožnosti,

- razvijajo zmožnost koncentracije in načrtovanja, samovrednotenja, krepijo samozavest,
- vadijo delo v skupinah in sodelovanje,
- stopnjujejo vedoželjnost, že usvojena znanja uporabijo v šolskih in življenjskih situacijah.

6. Družbena in državljanska kompetenca

Vključuje osebne, medosebne in medkulturne kompetence, pogojuje vedenjske oblike, ki usposobijo posameznika za učinkovito in ustvarjalno vključevanje v družbeno in poklicno življenje. Državljska kompetenca usposobi posameznika za dejavno vključevanje v javno življenje.

Učenci:

- spoznajo in upoštevajo (jezikovna) pravila obnašanja,
- vadijo komunikacijo v različnih položajih in strpno vedenje,
- vadijo učinkovito sodelovanje s sošolci,
- razvijajo zmožnost dogovarjanja in empatije,
- ob nastopih se naučijo obvladati stres in krepijo samozavest,
- ob različnih besedilih bogatijo znanja o aktualnih dogodkih, o pomembnih narodnih in svetovnih zgodovinskih dogodkih,
- razvijajo čut odgovornosti.

7. Podjetnost

Podjetnost je zmožnost posameznika, da je sposoben svoje zamisli uresničiti. Vključuje ustvarjalnost, inovativnost in odgovornost za tveganje ter sposobnost, da posameznik za uresničevanje svojih ciljev načrtuje in uresniči svoje načrte.

Učenci:

- z uporabo učnih strategij razvijajo sposobnost načrtovanja, organiziranja, vodenja in sodelovanja,
- razvijajo zmožnost komunikacije, analize in vrednotenja,
- razvijajo iniciativnost in vztrajnost pri opravljanju nalog,
- razvijajo sposobnost prepoznavanja svojih močnih in slabih točk/lastnosti.

8. Kulturna kompetenca

Ta kompetenca vključuje sprejemanje moralnih vsebin in estetskih vrednot, ki se pojavljajo v različnih vejah umetnosti in različnih oblikah izražanja.

Učenci:

- spoznajo kulturne vrednote krajevne, madžarske in slovenske dediščine,
- razumejo kulturno in jezikovno raznolikost regije in izoblikujejo pozitiven odnos do nje,
- s spoznavanjem književnih besedil in ogledom različnih predstav izoblikujejo potrebo po kulturi in se oblikuje njihov okus,

- svojim sposobnostim in zanimanju primerno se izražajo v različnih vejah umetnosti in tako razvijajo ustvarjalnost,
- oblikujejo pozitiven odnos do kulturne raznolikosti.

2.3 Kroskurikularne teme

1. Domoznanstvo in narodoznanstvo

Učenci ob učenju madžarskega jezika primerjajo izkušnje, pridobljene v njihovi bližnji okolici, z informacijami, ki jih spoznajo ob obravnavi madžarskih besedil. To pripomore k temu, da se poglobi njihova pripadnost ožjemu (narodnostno mešanemu) in širšemu (slovenskemu) okolju. Naučijo se dajati informacije v madžarskem jeziku o svoji domovini, o Madžarski in o njihovi ožji domovini, narodnostno mešanem območju Prekmurja, o njihovih zemljepisnih in zgodovinskih značilnostih, običajih. Znajo predstaviti različne običaje in kulturo obeh narodov.

Že v nižjih razredih je treba uzaveščati, da je povsem naravno, da v določeni državi poleg državo-tvornega naroda živijo tudi pripadniki drugih narodnosti in etničnih skupnosti, da je kulturna in druge vrste raznovrstnost prej prednost kot pomanjkljivost. S tem krepimo odprtost, sprejemanje in spoštovanje kulturnih vrednot drugih narodov in narodnosti.

2. Pripadnost Evropi

Učence vzgajamo za sprejemanje različnih kultur in narodov, za sprejemanje in spoštovanje drugačnosti. Učenje madžarskega jezika odpira – na primer z branjem književnih besedil – globlji pogled tudi na druge evropske države, kjer živi madžarska manjšina (Avstrija, Slovaška, Ukrajina, Romunija, Srbija, Hrvaška). S spoznavanjem izvirnih besedil učenci spoznajo zemljepisne, družbene in gospodarske značilnosti jezikovnih področij, njihove zgodovinske in kulturne značilnosti. Tu se lahko opiramo tudi na znanje, ki ga pridobijo pri urah zgodovine, zemljepisa in glasbene vzgoje. Učence spodbujamo k vzpostavljanju in negovanju stikov z madžarsko govorečimi mladimi Evropejci.

3. Duševno zdravje

K razvijanju čustveno zdravih učencev lahko učitelj madžarščine kot drugega jezika pripomore s tem, da ga zanima, kaj mu učenci želijo sporočiti, da upošteva, da oni mnogokrat niso sposobni v tem jeziku izraziti tistega, kar v resnici želijo. Posebno pozornost je treba posvetiti pravilnemu popravljanju napak. Če učenci ugotovijo, da učitelja zanima le to, ali so sposobni govoriti v brezhibnih povedih, izgubijo voljo za izražanje v tem jeziku. S takim obnašanjem lahko izzovemo stiske, zavore in odpor. Nasprotno, treba jih je navajati na to, da svoje misli sporočajo, tudi če jih niso zmožni brezhibno upovedati. Temeljni elementi duševnega zdravja so odprtost za sprejemanje drugih ljudi, načinov življenja in običajev, strpnost, empatija. Vse to lahko razvijamo v okviru našega predmeta.

3 RAZVOJNI CILJI IN UČNE VSEBINE

3.1 Prvo vzgojno-izobraževalno obdobje (1.–3. razred)

3.1.1 Govorno sporočanje in slušno razumevanje

Neumetnostna besedila

Učenci svoji starostni stopnji in jezikovnemu predznanju primerno sodelujejo v pogovorih, poslušajo krajša besedila, in se nanje odzovejo besedno ali z dejanjem.

1.	2.	3.
Učenci: • razvijajo zmožnost razumevanja enostavnih sporočil, učiteljevih navodil, • spoznajo in uporabljajo izraze za pozdravljanje, nagovor, predstavljanje (sovrstnikom in odraslim), • vadijo vključevanje v pogovore o vsakdanjih temah, • vadijo razumevanje vprašanj in (kratko) odgovarjanje na vprašanja, • razvijajo zmožnost razumevanja in izražanja trditve, zanikanja, prepovedi, poziva, prošnje, zahvale (vrstnikom in odraslim),		
	• razvijajo zmožnost opisovanja predmetov, živali in oseb, zmožnost pripovedovanja in razumevanja navedenega, • <i>pripravijo enostavne dvogovore,</i> • <i>postavijo povratna vprašanja na odgovore,</i>	
• usvojijo in avtomatizirajo ter postopno uporabljajo novo besedišče, • razumejo in tvorijo enostavne nize dejanj (usedem se, odprem torbo, poiščem pero ...), • poslušajo, ponovijo in postopno sami tvorijo modele povedi, tudi z novimi besedami, • razvijajo besedni naglas in intonacijo,		
• vadijo izgovor tistih glasov, ki jih ni v njihovi materinščini oziroma se razlikujejo od njih,	• vadijo izgovor (s posebnim poudarkom na <i>a, á, o, ó, cs</i> in <i>ty</i>),	• vadijo zanesljiv dober izgovor,
• pogovarjajo se o podobnostih in razlikah med slovenskimi in madžarskimi običaji, • <i>pogovarjajo se o razlikah med ljudmi, o drugih kulturah in jezikih.</i>		

Umetnostna besedila

Učenci poslušajo svoji starostni stopnji in jezikovnemu predznanju primerna krajša umetnostna besedila in se o njih pogovarjajo.

1.	2.	3.
Učenci: • poslušajo pesmi, izštevance, pravljice (tudi odlomke), zgodbe, • naučijo se krajše pesmi, izštevance,		
	• razvijajo identifikacijsko zmožnost; se poistovetijo s knjižno osebo (človeško ali živalsko), <i>predmetom</i>, • razvijajo zmožnost globalnega razumevanja poslušanih besedil (ugotavljanje oseb, časa, kraja s pomočjo učitelja), • pripravijo enostavni opis o osebah, živalih, predmetih besedila, • zgodbo besedila postavijo v časovno zaporedje, • sodelujejo v frontalnih pogovorih o besedilu,	
• dramatizirajo skrajšano, poenostavljeno pravljico,	• z lutkami ali dramatizacijo predstavijo znano zgodbo, • po vlogah se naučijo in predstavijo krajše odlomke besedil, • uporabljajo novo besedišče iz obravnavanih besedil,	
• pripravijo in uporabljajo lutke.		• nadaljujejo krajšo zgodbo, sklepa-jo, kaj bo konec, • vadijo slog pripovedovanja.

3.1.2 Branje (bralno razumevanje), tvorba besedil

3.1.2.1 Razvijanje tehnike branja

Učenci usvojijo zmožnost branja, z glasnim in tihim branjem razvijajo tehniko branja.

1.	2.	3.
Učenci: • glasno berejo slike, ilustracije, • opazujejo in razvrščajo predmete, osebe na podlagi različnosti oziroma podobnosti.	Učenci: • glasno berejo slike, ilustracije, • glasno in tiho berejo besede, kratke povedi, enostavna sporočila, pisana s tiskanimi črkami,	Učenci: • glasno in tiho berejo besede, povedi, zelo kratka besedila, pisana s tiskanimi in pisanimi črkami, • pri branju označijo neznane besede, z učiteljevo pomočjo poiščejo oziroma pripravijo razlago neznanih besed,

- vadijo izgovarjavo, s posebnim poudarkom na glasovih, ki se razlikujejo od njihove materinščine,
- opazujejo in *izgovarjajo* dolge in kratke glasove,
- bralno razumevanje izražajo z dejanji in kratkim odgovarjanjem.

3.1.2.2 Branje umetnostnih besedil, razvijanje bralnega razumevanja

Učenci berejo svoji starostni stopnji in jezikovnemu znanju primerna krajša umetnostna besedila (pesmi, pravljice itd.) in se o njih pogovarjajo.

1.	2.	3.
Učenci: • ob slikah berejo znano besedilo.	Učenci: • posamezno ali v zboru glasno berejo po povedih znano krajše besedilo, • razlikujejo pesem in pravljico, prepoznajo naslov, • razvijajo identifikacijsko zmožnost: poistovetijo se s književno osebo človeško ali živalsko, <i>predmetom</i>, • s pomočjo slik ugotovijo zaporedje dogodkov, • razvijajo zmožnost globalnega razumevanja besedil (ugotavljanje oseb, časa, kraja s pomočjo učitelja), • opazujejo in tudi sami izrazijo melodijo in ritem pesmi, to ponazorijo tudi s ploskanjem in trkanjem,	
	• ustno odgovarjajo na vprašanja o besedilu,	
		• napol glasno in <i>tiho</i> berejo pesmi in pravljice, • prepoznajo zunanje značilnosti pesmi: ki-tico, vrste, <i>opazujejo razpoloženje pesmi</i>, • pravljicam poiščejo naslov, • glasno berejo po vlogah, • <i>iščejo protipomenke</i>, • <i>iščejo pozitivne in negativne vrednote</i>, • v povezavi z besedilom pripovedujejo o svojih doživetjih, • <i>povedo svoje preprosto mnenje o prebranem</i>,
	• primerjajo junake slovenskih in madžarskih ljudskih pravljic, • naučijo se in predstavijo krajše pesmi in odlomke, • <i>po vlogah predstavijo prebrano besedilo</i>.	

3.1.3 Pisanje (tehnika pisanja, tvorba besedila)

3.1.3.1 Razvijanje tehnike pisanja

Učenci usvojijo pisanje specifičnih madžarskih črk, razvijajo tehniko pisanja, vzporedno pravopisne zmožnosti, pazijo na estetsko obliko in skrben zapis.

1.	2.	3.
Učenci: • rešijo slikovne naloge, • z velikimi tiskanimi črkami napišejo svoje ime.	Učenci: • povežejo črko z ustreznim glasom, • spoznajo in pišejo tiste velike in male tiskane črke, ki se razlikujejo od njihove materinščine, • prepisujejo in pišejo enostavne besede, • rešujejo slikovne naloge (povezovanje slik s črkami in besedami).	Učenci: • spoznajo in pišejo velike in male pisane črke, ki se razlikujejo od njihove materinščine, • prepisujejo besede, povedi, zelo kratka besedila, • pišejo narek po predhodni pripravi (besede, kratke povedi), • <i>na ustno vprašanje dajo kratek pisni odgovor,</i> • vadijo pravilno pisanje znanih, pogosto rabljenih lastnih imen, • vadijo rabo velike začetnice na začetku povedi in rabo ločila na koncu povedi (pika, <i>vprašaj, klicaj</i>), • pišejo postopno z vse hitrejšim tempom, • <i>vadijo samopopravljanje.</i>

3.1.3.2 Tvorba pisnih besedil

Učenci rešujejo tvorbné naloge, pazijo na estetski in skrben zapis.

1.	2.	3.
	Učenci: • s tiskanimi črkami napišejo o danem tematskem sklopu 2–3 povezane povedi (s pomočjo slik in ključnih besed).	Učenci: • napišejo o danem tematskem sklopu 2–3 povezane povedi (s pomočjo ključnih besed), • <i>razširjajo povedi,</i> • <i>pripravijo strip.</i>

3.1.4 Tematski sklopi

1.	2.	3.
1. Predstavim se (pozdravljanje, vljudnostni izrazi)		
Spoznavanje oblik pozdravljanja. Predstavitve samega sebe, <i>predstavitve znanih oseb</i>. Iniciranje dialoga (spraševanje in odgovarjanje).	Utrjevanje oblik pozdravljanja. Odzdravljanje. Predstavitve odraslim in vrstnikom. Sodelovanje v pogovoru (samostojno spraševanje in odgovarjanje).	Pozdravljanje odraslih in vrstnikov. Predstavitve odraslim in vrstnikom. Predstavitve sošolca odraslim in vrstnikom. Iniciranje dialoga (samostojno spraševanje in odgovarjanje).
2. Družina		
S slikami in vprašanji predstavitev samega sebe in družinskih članov, njihovih nalog in del.	S slikami in vprašanji predstavitev družinskih članov, predstavitev njihovih nalog in del nekoč in danes.	S slikami in vprašanji predstavitev družinskih članov, dejavnosti in dolžnosti le-teh, pogovor o medsebojni pomoči.
3. Nakupovanje		
Predstavitve (z dramatizacijo) in pripovedovanje o tem, kaj in kje nakupujemo.	Pripovedovanje o tem, kaj so v trgovini nakupovali učenci, starši.	Pripovedovanje o tem, kaj lahko nakupujemo v trgovini, <i>na tržnici</i>, v blagovnici ...
4. Šola, učenje		
Spoznavanje imen učil. <i>Spoznavanje imen barv, poimenovanje barv.</i> Poimenovanje šolskih prostorov. <i>Spoznavanje in utrjevanje besednih zvez za izražanje količine.</i> <i>Štetje.</i>		
5. Prazniki, običaji		
Pogovor o Dedku Mrazu, božiču, obdarovanju, rojstnem dnevu, pustu, predmetih, vezanih na praznike in oblačenje.		
6. Prosti čas		
<i>Promet – prometna sredstva, pešci, semafor.</i> <i>Naštevane in opisovanje jutranjih dejavnosti, vedenje pred in med jedjo ter po njej.</i>		

Ob slikah naštevanje različnih prostočasnih dejavnosti. Besede in izrazi, povezani z jutranjim prebujanjem, oblikovanje zaporedja dejavnosti (na primer <i>se prebudim, vstanem, grem v kopalnico ...</i>).	Z vprašanji pripovedovanje o tem, kdo kaj dela/je delal doma, v odmoru, v prostem času, zunaj v naravi. Oblikovanje zaporedja dejavnosti v sedanjem in preteklem času.	S slikami in vprašanji pripovedovanje o prostočasnih dejavnostih (na primer zbiranje, kolesarjenje, izleti). Pripoved o včerajšnjem dnevu (<i>Kaj sem delal/-a včeraj?</i>). Imitacija določenih dejavnosti. Oblikovanje zaporedja dejavnosti v sedanjem in preteklem času.
--	--	---

7. Letni časi, vreme

Spoznavanje imen mesecev, letnih časov oziroma z letnimi časi povezanih iger.
Opazovanje in poimenovanje sadja in drugih pridelkov.
Opisovanje posameznih letnih časov, dogajanj v naravi, na polju, na vrtu.
Letnim časom primerno oblačenje.

	Spoznavanje in utrjevanje besed: <i>tegnap, ma, reggel, délben, délután, este, télen, nyáron, tavasszal, ősszel, napelőtt, holnapután</i> . Imena dni brez končnic in z njimi (na vprašanje <i>Kdaj?</i>).	
Spoznavanje imen dni, delov dni, letnih časov in z njimi povezanih dejavnosti.	Odgovarjanje na vprašanje <i>Koliko je ura?</i> Uporaba besed <i>tegnap, ma, reggel, délben, délután, este, otthon</i> v povedih.	Utrjevanje izražanja časa (leto, mesec, ura). Opis jesenskega, zimskega, pomladnega in poletnega utripa s slikami in vprašanji.

8. Dom

Spoznavanje imen živali, vrtnin in sadja.	Spoznavanje življenja na vasi: poimenovanje živali, rastlin, cvetlic, orodij, strojev, opravil.	Pojem <i>države, mesta, vasi, ceste, ulice</i> . Predstavitev prebivališča. S pomočjo učitelja opis lastnosti in oskrbe živali. Zbiranje imen živali.
---	---	--

9. Šport, zdrav način življenja

Pomen zdravega načina življenja.
Poimenovanje higienskih pripomočkov.
Pomen telovadbe in osebne higiene.
Spoznavanje imen oblačil in obutve.

	Pomen športa, počitka in spanja v življenju otroka. Poimenovanje delov telesa. Pogovor o redu in čistoči.
--	--

10. Konjiček, igra	
Predstavitev pesmi, iger in družabnih iger. Radost skupne igre. Pomen in usvajanje pravil igre.	
	Raznovrstno preživljanje prostega časa: igra, zabava, šport, branje. Moj konjiček. Krožki. Spoznavanje novih iger in pravil iger. Pomen pravil.
11. Književnost (pesmi, izštevanka, pravljice)	

3.1.5 Jezikovna in pravopisna znanja ter zmožnosti

1.	2.	3.
Učenci: izvajajo naloge za bogatenje besedišča,		
		tvorijo enostavne besede z izpeljevanjem,
poimenujejo osebe, predmete, pojave iz bližnje okolice v ednini,	poimenujejo osebe, predmete, pojave iz bližnje okolice v množini,	poimenujejo osebe, predmete, živa bitja, pojave iz širše okolicev ednini in množini,
poimenujejo lastnosti oseb in predmetov iz bližnje okolice,		stopnjujejo enostavne, zelo pogoste pridevnike,
spoznajo in uporabljajo osebne, povratne osebne, vprašalne (<i>ki?</i>, <i>mi?</i>, <i>milyen?</i>, <i>kit?</i>, <i>mit?</i>) in kazalne zaimke (<i>ez</i>, <i>az</i>),		- uporabljajo osebne zaimke v tožilniku, - spoznajo in uporabljajo svojilne zaimke ter besedne zveze za izražanje svojine,
spoznajo in uporabljajo glavne števnike do 20 ter nedoločna števnik <i>malo</i> in <i>veliko</i>,	- spoznajo in uporabljajo glavne števnike od 20 do 100, - spoznajo način tvorjenja vrstilnih števnikov in uporabljajo vrstilne števnike do 100, - uporabljajo nekaj nedoločnih števnikov,	

		• spoznajo način tvorjenja števnikov za izražanje necelih števil do 10,
• izražajo dejanje v sedanjiku in pretekliku,		
• tvorijo povedi na podlagi obravnavanih modelov:	(az alany cselekvést végez, a cselekvés vmire irányul; vkinek van vmije; vki, vmi van valahol, illetve vhonnan vhova kerül),	(ki/mi hol van; kik/mik hol vannak; vki vkinek ad vmit; vki tesz, csinál vmit; vki meggy vhova; vki jön vhonnan),
		(vki/vmi milyen, vkik/vmik milyenek; ki mi volt),
• usvojijo in uporabljajo enostavnejše primere prisojanja povedka in osebka,		
• s tvorbo povedi vadijo uporabo glavnih in slovničnih besednih vrst ter besednih zvez: – člena <i>a, az</i>, – veznika <i>és, is</i>, – členka <i>igen, nem</i>, – prislovi: <i>most, itt, ott</i>; postpoziciji <i>mellett, fölött</i>,	– prislovi <i>itt, ott, elöl, hátul, jobbra, balra, erre, arra</i>,	– člen <i>egy</i>, – najpogostejši vezniki v enostavni povedi, – najpogostejši krajevni prislovi, postpozicije za izražanje kraja in zaimki (<i>itt, ott, elöl, hátul, mögött, alatt, fölött, előtt, jobbra, balra, erre, arra</i>), njihova raba, – najpogostejši časovni prislovi, besede, ki odgovarjajo na vprašanje <i>Mikor?</i> s končnicami <i>-n, -on, -en, -ön, -kor</i>, – besedne zveze na vprašanja <i>Hol?, Min?, Meddig?</i>,
• besedne zveze, ki odgovarjajo na vprašanja: <i>honnan?, hol?, hová?, min?</i>, • predmetne besedne zveze (<i>mit visz, ad, lát?...</i>), • besedne zveze z obrazilom <i>-nál, -nél</i>, • besedne zveze <i>nekem van, neked van ...</i>,		
	• besedne zveze, ki odgovarjajo na vprašanje <i>hogyan?</i> (npr. <i>szótlanul, halkan, erősen, hangosan, szomorúan</i>),	• utrjevanje besednih zvez, ki odgovarjajo na vprašanje <i>hogyan?</i> (npr. <i>szótlanul, halkan, erősen, szépen, óvatosan, boldogan, ügyesen hangosan, szomorúan</i>),
		• besede po pomenu razvrščajo v skupine na podlagi vprašalnic (<i>ki?, mi?, mit csinál?, milyen?, mennyi?</i>),

• vadijo pravilno intonacijo povednega in vprašalnega stavka.	• vadijo pravilno intonacijo povednega, vprašalnega, vzključnega in velelnega stavka.
	Razvijajo pravopisno zmožnost: • velika začetnica v pogosto rabljenih imenih, • velika začetnica v stavku in ločila na koncu stavka, • poznavanje madžarske abecede, • razlikovanje samoglasnikov in soglasnikov. • velika začetnica v povedi in ločila na koncu povedi, • pisanje lastnih imen (pogosto rabljena imena oseb, živali, in zemljepisnih imen iz bližnje okolice), • pravilno pisanje kratkih in dolgih samoglasnikov v določenih besedah, • pisanje glasu <i>j</i> na dva načina v določenih besedah.

3.1.6 Knjižnična raba in uporaba računalnika

1.	2.	3.
Učenci: • obiščejo knjižnico, s knjižničarjevo pomočjo iščejo knjige in revije, • uvajajo se v uporabo računalnika in interneta (poslušajo pravljice, pesmi, izštevance; rešujejo zanimive naloge; pišejo povedi, krajša besedila),		
	• spoznajo nekaj osnovnih otroških enciklopedij, vadijo njihovo uporabo, • spoznavajo slovensko-madžarski slovar,	
		• spoznavajo madžarsko-slovenski slovar.

3.1.7 Predlagana književna besedila

1	2	3
Pesmi		
Tolsztoj: <i>A répa</i> <i>Újévi jókívánságok</i> <i>Napsoroló</i> Móricz Zsigmond: <i>A török és a tehenek</i> Ágai Ágnes: <i>Maradj, fogd a kezem</i>	Károlyi Amy: <i>Koránkelő Karcsi</i> Nemes Nagy Ágnes: <i>A csiga</i> Kiss Dénes: <i>Labdajáték</i> Weöres Sándor: <i>Bodri, Birkaiskola, Suttog a fenyves</i> Móricz Zsigmond: <i>Iciri-piciri</i> Zelk Zoltán: <i>Tavaszi dal</i>	Kormos István: <i>Szaladós vers</i> Zelk Zoltán: <i>A kis kertész</i> Varga József: <i>A kis iskolás</i> Weöres Sándor: <i>Száncsengő, Fut robog a kicsi kocsi, A fecske, De jó a dió</i> Nemes Nagy Ágnes: <i>Nyári vers</i> Gyurkovics Tibor: <i>Iskolahivogató (odlomek)</i> Petőfi Sándor: <i>Anyám tyúkjá</i> Szabó Lőrinc: <i>Esik a hó</i>
Ljudske pesmi		
<i>Lipem-lopom,</i> <i>Megy a gőzös,</i> <i>Egyszer volt egy kemence,</i> <i>Bújj, bújj, zöld ág,</i> <i>Nyuszi ül a fűben,</i> <i>Egy, kettő, három, négy...,</i> <i>Tekeredik a kígyó,</i> <i>Erre csörög</i>	<i>Gyerekek, gyerekek, szeretik...,</i> <i>Hátamon a zsákom,</i> <i>Süt a mama,</i> <i>Jár a baba,</i> <i>Ég a gyertya,</i> <i>Csip-csip csóka</i>	<i>Megy a kocsi,</i> <i>Szegény legény,</i> <i>Lementem a pincébe,</i> <i>Csiga biga, gyere ki,</i> <i>Nyuszi, nyuszi, nyulacskám,</i> <i>Hol jártál báránykám</i>
Prozna besedila		
Grimm: <i>Jancsi és Juliska,</i> <i>Piroska és a farkas,</i> <i>A farkas és a hét kecskegida</i> V. Szutyjev: <i>A három kiscica</i> Varga Katalin: <i>A kesztyű,</i> <i>A három pillangó</i> Bence Utrosa Gabriella: <i>Ha nagy leszek...,</i> <i>Hangyácska, bangyácska eltéved</i> Ela Peroci: <i>Papucsok</i> Madžarske Ljudske pravljice: <i>A kismalac és a farkasok,</i>	Grimm: <i>Hamupipőke,</i> <i>Csipkerózsika</i> V. Szutyjev: <i>A kiséger meg a ceruza</i> Fehér Klára: <i>Kulcs,</i> <i>A csodálatos radírgumi</i> Mészöly Miklós: <i>A kiskutya meg a számár</i> Madžarske Ljudske pravljice: <i>A tücsök és a hangya,</i> <i>Bodri meg a számár,</i> <i>Az állatok vitája,</i>	Grimm: <i>A békakirály,</i> <i>Hófehérke és a hét törpe</i> H. C. Andersen: <i>A császár új ruhája,</i> <i>Hüvelyk Matyi</i> Bence Utrosa Gabriella: <i>Kivel alusznak a macik?,</i> <i>Csavargó betűk</i> Puskin: <i>A kis fa</i> Marék Veronika: <i>Cicaiskola,</i> <i>Mi volt a táskában?</i> Rónay György: <i>A pórul járt kutya</i> Fehér Klára: <i>A foghúzás</i>

<i>Ki a veszélyesebb? A gomba alatt</i>	<i>A róka és a gólya</i>	Afriška ljudska pravljica: <i>A nyúl meg az árnyéka</i> Madžarske ljudske pravljice: <i>A kismalac és a farkasok, Osztozkodik a róka, Az égig érő mesefa</i>
---	--------------------------	---

3.2 Drugo vzgojno-izobraževalno obdobje (4.–6. razred)

3.2.1 Govorno sporočanje in slušno razumevanje

Neumetnostna besedila

Učenci svoji starostni stopnji in jezikovnemu predznanju primerno sodelujejo v pogovorih, poslušajo krajša besedila in se nanje odzovejo besedno ali z dejanji.

4.	5.	6.
Učenci: • razumejo govorna sporočila pri izvajanju dejavnosti pouka, se nanje primerno odzovejo z besedami ali dejanji, • uporabljajo vljudnostne izraze (pozdrav, predstavitev, poslavljanje, zahvala, opravičilo, telefoniranje, <i>napotek</i>, rojstnodnevna čestitka, voščilo, nakupovanje enostavnejših stvari), • predstavijo osebe, živali in predmete, • pripovedujejo o svojih doživetjih, • sodelujejo v pogovorih o obravnavanih temah, • o slikah tvorijo povedi, <i>enostavnejša besedila</i>, • v različnih govornih položajih dajejo in prosijo enostavnejše informacije, • rešijo enostavne ustne naloge, • <i>pogovarjajo se o razlikah med ljudmi, o drugih kulturah, jeziki</i>,		
		• s ključnimi besedami pripravijo govorni nastop na dano temo, izrazijo svoje mnenje,
		• predstavijo svoje načrte, želje,
• razvijajo fonetične spretnosti (intonacija, naglas, ritem).		

Umetnostna besedila

Učenci poslušajo starostni stopnji in jezikovnemu znanju primerna umetnostna besedila in se o njih pogovarjajo.

4.	5.	6.
Učenci: • poslušajo izštevance, pesmi, pravljice, legende, <i>krajše pripovedi</i>, • ogledajo si madžarske in sinhronizirane risanke in otroške filme, • dojemajo bistveni pomen besedila, postavijo vprašanja o nerazumljivih delih, • s pomočjo učitelja ugotovijo temo, osebe, kraj in čas, • odgovarjajo na vprašanja o vsebini besedila, <i>tudi sami postavljajo vprašanja</i>, • dogajanje besedila postavijo v časovno zaporedje, • s svojimi besedami opišejo osebe, živali in <i>kraje</i> iz besedila, • <i>zamislijo si drugačno nadaljevanje ali konec zgodbe</i>,		
• razlikujejo pesem in pravljico,		• povedo vsebino besedila, • <i>izrazijo mnenje o poslušanem besedilu</i>,
• <i>z dramsko igro predstavijo znano zgodbo</i>, • naučijo se krajše odlomke, pesmi, izštevance, • v govoru uporabljajo nove besede.		

3.2.2 Branje

Neumetnostna besedila

Učenci berejo starostni stopnji in jezikovnemu znanju primerna krajša neumetnostna besedila in se o njih pogovarjajo.

4.	5.	6.
Učenci: • berejo vsakdanja in poljudna besedila z obravnavano tematiko, ki vsebujejo tudi neznane besede (različni opisi, vabilo, e-pošta, SMS-sporočilo, krajše pismo, opravičilo, jedilnik, vstopnica, <i>vozni red</i>, <i>navodilo za uporabo</i>, recept, plakat, <i>obvestilo</i> ...), • po večkratnem branju razumejo vsebino besedila, • poiščejo pomembne informacije, • označijo neznane besede, <i>s pomočjo dvojezičnega slovarja poiščejo njihov pomen</i>, • rešijo naloge bralnega razumevanja,		
		• samostojno berejo njihovemu zanimanju primerna krajša besedila.

Umetnostna besedila

Učenci berejo starostni stopnji in jezikovnemu znanju primerna krajša umetnostna besedila (pesmi, izštevanka, pravljice, krajše pripovedi itd.) in se o njih pogovarjajo.

4.	5.	6.
Učenci: - glasno in tiho berejo izštevanka, pesmi, pravljice, legende in <i>pripovedi</i>, - dojamejo globalni pomen besedila, vprašajo za pomen neznanih besed ali pa jih <i>poiščejo v slovarju</i>, - s pomočjo vprašanj ugotovijo osebe, kraj in čas dogajanja,		
- ugotovijo zaporedje dogodkov (s pomočjo slik ali vprašanj), - po večkratnem branju obnovijo besedilo (s pomočjo slik ali vprašanj), <i>pripovedujejo o svojih doživetjih, povezanih s prebranim besedilom</i>, - prepoznajo elemente pravljice (začetek, konec, osebe, čudežni dogodki, števila),		- samostojno ugotovijo zaporedje dogodkov v besedilu, - po večkratnem branju samostojno obnovijo besedilo, - iščejo sopomenke in protipomenke, - razlikujejo pravljico, legendo in <i>pripoved</i>, - za domače branje preberejo razčlenijo nekaj pravljic ali pripovedi,
- ugotovijo zgradbo pesmi (kitice, vrstice), - poiščejo rimo, <i>sami tvorijo rimajoče se besedne pare</i>, - berejo besedilo po vlogah, <i>razlikujejo pozitivne in negativne vrednote</i>.		

3.2.3 Pisanje

3.2.3.1 Razvijanje pravopisnih zmožnosti

Učenci:

- prepisujejo krajša besedila, dele besedil,
- pišejo po nareku,
- pišejo po spominu krajše povedi.

3.2.3.2 Tvorba pisnih besedil

Učenci dopolnjujejo in pišejo neumetnostna besedila.

4.	5.	6.
Učenci: • razširjajo povedi, • izpolnjujejo tabele, • dopolnjujejo manjkajoče dele besedil,		
• napišejo o danem tematskem sklopu 2–3 povezane povedi,	• pripravijo opis samega sebe, najljubše živali, <i>domačega kraja</i> (na podlagi vzorca), • napišejo razglednico, vabilo, <i>opravičilo</i>,	• opišejo družinske člane, prijatelje, znan predmet (po vzorcu), • s ključnimi besedami pripravijo preprosti, kratki dogajalni niz, • napišejo vsakdanje dvogovorno besedilo, • po danih navodilih in s pomočjo podatkov napišejo krajše besedilo (razglednico, krajše pismo, e-pošta, SMS-sporočilo, <i>napotek</i>, plakat), • <i>ob slovarju prevedejo krajše slovensko besedilo (4–5 povedi)</i>,
• uporabijo pravopisno znanje, • po opozorilu popravijo pravopisne in jezikovne napake.		

3.2.4 Tematski sklopi

- 1. Jaz in svet okoli mene** (interakcija v različnih govornih položajih, npr. na pošti, pri zdravniku, v knjižnici, v prometu, v gledališču)
- 2. Družina, sorodstvo** (poimenovanje družinskih članov, njihovi poklici, družinski prazniki, materinski dan)
- 3. Moj svet** (prijatelji, prijateljstvo, *vzori*, hišni ljubljenci)
- 4. Prazniki, običaji** (miklavževno, novo leto, pust, velika noč, *materinski dan*, ljudski običaji, državni prazniki, narodni praznik)
- 5. Dom, domači kraj** (ulica, mesto, vas, prebivalstvo, dejavnosti, znamenitosti, jezik, geografske, *zgodovinske, etnografske* in kulturne *značilnosti*)
- 6. Vsakodnevne dejavnosti** (šola, učenje, delo, obveznosti, domače delo, prehrana)
- 7. Nakupovanje** (dnevni nakupi, vrste trgovin, različni izdelki, količina, cene, denar)
- 8. Zdrav način življenja** (prehrana, šport, gibanje, sproščanje)
- 9. Prosti čas, šport** (konjiček, igra, slabe navade, koristno preživljanje prostega časa, rekreacija, športne discipline)
- 10. Letni časi** (živali, rastline, dejavnosti, oblačenje, vreme)
- 11. Znanost, tehnika** (*naprave*, dosežki, znanstveniki)
- 12. Književnost** (pesmi, izštevanka, pravljice, legende, pripovedi)

3.2.5 Jezikovna in pravopisna znanja ter zmožnosti

Učenci bogatijo jezikovno znanje, razvijajo pravopisno in jezikovno zmožnost. Navedena načela in pravila spoznavajo, vadijo in uporabljajo v besedilnem kontekstu, besednem položaju.

4.	5.	6.
Učenci:		
• delajo vaje za bogatenje besedišča, z izpeljevanjem tvorijo nove besede,		
	• tvorijo zloženke,	
• poimenujejo živa bitja, predmete, pojave in pojme v ednini in množini,		
• ustrezno uporabljajo končnico za predmet (v tožilniku),		
• samostalnikom dodajajo končnice prislovnih določil (hely-, idő-, eszköz-, társ-, mód-, ok-, cél- és részeshatározó),		
• za izražanje svojine uporabljajo pravilne končnice samostalnikov,		
	• razlikujejo obča in lastna imena,	
	• spoznajo vrste lastnih imen (osebno ime, ime živali, zemljepisno ime, ime ustanove, naslovi, blagovne znamke),	
• poimenujejo lastnosti oseb in predmetov iz njihove okolice, razlike so sposobni izražati s stopnjevanjem pridevnikov,		
• poiščejo protipomenske pridevnike,		
	• iz samostalnikov tvorijo pridevnike (főnév + -s, főnév + -i főnév + -tlan, -tlen),	
• uporabljajo osebne zaimke in njihove sklonske oblike,		
• uporabljajo svojilne zaimke (enyém, tied ...),		
• uporabljajo vprašalne zaimke in sklonske oblike kazalnih zaimkov,		
• uporabljajo oziralne zaimke, ki se največkrat uporabljajo v funkciji veznikov,		
• s števki in besedo zapisujejo števnike (glavne, vrstilne, ulomljeni del),		
• zanjo napisati datum,		
	• števnikom pravilno dodajajo končnice,	
• spregajo glagole v sedanjiku, pretekliku in prihodnjiku v povednem naklonu, nedoločna spregatev,		
	• v velelnem naklonu, določna spregatev,	
• postopoma dodajajo glagolom vse več glagolskih predpon,		

- spoznajo nedoločnik, *uporabljajo ga za izražanje prislovnega določila namena,*
- *spoznajo deležje na -ó, -ő in njegovo tvorbo,*

- *spoznajo deležje na -va, -ve in ga uporabljajo za izražanje prislovnega določila stanja,*

- tvorijo povedi na podlagi obravnavanih modelov oziroma vadijo že naučene,

- pravilno uporabljajo prisojanje,

- pri tvorbi povedi vadijo rabo polnompomenskih in relacijskih besed in besednih zvez:
 - uporabljajo postpozicije in njihove *sklonske oblike*,
 - postopno spoznajo in uporabljajo veznike v zloženih povedih (és, de, hogy, aki, ami, amikor, ahol...),
 - postopno spoznajo in uporabljajo nove *členke*,
 - vadijo uporabo vezav (glagol/samostalniška beseda + sklonske oblike),
 - vadijo pravilno intonacijo pripovedne, vprašalne, želene, vzklične in velelne povedi,

Razvijajo pravopisno zmožnost:

- postavijo besede v abecedni red,
- zlogujejo besede,
- usvojijo in vadijo pravila deljenja,
- vadijo pisanje lastnih imen,
- vadijo zapisovanje kratkih in dolgih samoglasnikov,
- vadijo zapisovanje glasu j,
- vadijo preprostejše primere pisanja skupaj in narazen.

3.2.6 Knjižnično znanje in uporaba računalnika

4.	5.	6.
Učenci: • v knjižnici samostojno iščejo madžarske knjige in revije, • razvijajo sposobnost rabe računalnika in medmrežja za poglobljanje jezikovnega znanja (poslušajo pravljice, pesmi rešujejo naloge; pišejo povedi, besedila), • <i>postopoma samostojno uporabljajo slovensko-madžarski in madžarsko-slovenski slovar,</i>		
		• s pomočjo učitelja uporabljajo šolski pravopisni slovar,
		• s pomočjo učitelja uporabljajo slovar sopomenk.

3.2.7 Predlagana umetnostna besedila

4.	5.	6.
Pesmi		
Nemes Nagy Ágnes: <i>Nyári rajz, Titkos út</i> Pittler Vilma: <i>Saláta Sára</i> Weöres Sándor: <i>Száncsengő, A kutyatár, Vásár, Bodri</i> Gazdag Erzs: <i>Hóember</i> Zelk Zoltán: <i>Tavaszi dal</i> Varga József: <i>Egérbolt</i>	Kormos István: <i>Vackor a Balatonon</i> Gazdag Erzs: <i>A bohóc köszöntője, Konyhai bál</i> Takáts Gyula: <i>Szüreti vers</i> Weöres Sándor: <i>Jön a tavasz, Pletykázó asszonyok, Buba éneke, Ha a világ rigó lenne, Égi csikón léptet a nyár, A birka-iskola</i> Csanádi Imre: <i>Őszköszöntő</i> Zelk Zoltán: <i>Este jó, este jó</i> Csoóri Sándor: <i>Farsangi kutyabál</i> Szabó Lőrinc: <i>Nyitnikék, Vakáció előtt</i> Varga József: <i>A spenót</i>	Petőfi Sándor: <i>Itt van az ősz, itt van újra, István öcsémhez (odlomek)</i> Gazdag Erzs: <i>Ákom-bákom hadsereg</i> Kányádi Sándor: <i>Eljött a szüret</i> Hárs László: <i>A térkép</i> Tamkó Sirató Károly: <i>Eszkimóka, Apróhirdetés, Országjárás</i> Kassák Lajos: <i>A századik évforduló</i> Böröcsök Mária: <i>Mindenki mást csinál</i> Nemes Nagy Ágnes: <i>A titkos út</i> Rigó Béla: <i>Tündérellelőrző</i> Kis Benedek: <i>A tenger csöppjének dala</i> Weöres Sándornak Szúnyogh Sándor: <i>Bodri és a fogkefe</i>
Ljudske pesmi		
Érik a szőlő, Teríti a lány a vásznat, Karádi falu végén, Kis kece lányom	Badacsonyi szőlőhegyen, Erdő mellett nem jó lakni, Árktot ugrott a szúnyog..., Gólya, gólya, hazaszállj!, Gólya, gólya, gilice, Ki lányát vetted el?	Madárka, madárka, Hej, halászkok, halászkok
Prozna dela		
Ljudske: Az égigérő mesefa, A két kiskecske, Ki a veszélyesebb?, A csodafazék, Három kívánság, A négy vándor,	Ljudske: A holló és a róka A balatoni kecskeköröm, Mátyás király és a szőlőmunkások Mátyás király és az okos lány Móra Ferenc: Nagyapó, A szánkó	Ljudske: Az olvasó medve, Ilók és Milók A vörös tehén Betyár volt-e Cigány Jóska? Az öreg halász és a nagyravágyó felesége,

*A tölgyfa születésnapja (Zelk Zoltán nyomán),
Mátyás, az igazságos,
Egyszer volt Budán kutyavásár
Móra Ferenc: A Mitvisz és a fiai*

*Bence Utrosa Gabriella: Egy kis makk története,
Varga József: Az elvarázsolt tündér*

*Mátyás bolondja
Szép Ernő: Okos Katica
Benedek Elek: A só, A kis gömböc
Andersen: A rút kiskacsa
Grimm: A kis gyufaáruslány
Gárdonyi Géza: Marci vacsorája
Bence Utrosa Gabriella: Ki lakik a sötétben?
Bálint Ágnes: A szeleburdi család (odlomek)*

3.3 Tretje vzgojno-izobraževalno obdobje (7.–9. razred)

3.3.1 Govorno sporočanje in slušno razumevanje

Neumetnostna besedila

Učenci svoji starostni stopnji in jezikovnemu predznanju primerno sodelujejo v pogovorih, pripravijo govorne nastope, poslušajo krajša neumetnostna besedila, se nanje primerno odzovejo besedno ali nebesedno.

7.	8.	9.
Učenci: • razumejo vodenje ure, vprašanja o učni snovi, sklepajo na pomen neznanih besed, smiselno sodelujejo v interakciji, • pravilno uporabljajo vljudnostne izraze v konkretnih vsakdanjih situacijah (srečanje, poslavljanje, telefonski pogovor, nakupovanje, voščilo), • sodelujejo v pogovorih in igrah vlog o v vsakdanjih temah in temah obravnavanih tematskih sklopov, prilagajajo se govornemu položaju in sogovorncu, • ogledajo si/poslušajo televizijski/radijski intervju, vremensko napoved, reklamo, poročila in poljudnoznanstveno oddajo, • razumejo bistvo poslušane besedila, poiščejo zanje pomembne podatke, • rešijo naloge slušnega razumevanja, • pripravijo govorne nastope o obravnavanih in izbranih tematskih sklopih (npr. referat), predstavitev ponazarjajo na različne načine in z različnimi sredstvi, npr. Powerpoint, posnetek s kamero, zvočni posnetek, plakat; odgovarjajo na morebitna vprašanja, svoje mnenje utemeljijo, • vadijo standardno izreko, besedišče, intonacijo in naglas.		

Umetnostna besedila

Učenci poslušajo/gledajo, sprejemajo starostni stopnji in jezikovnemu znanju primerna umetnostna besedila (pesmi, odlomki iz proznih del, gledališke predstave, filmi).

7.	8.	9.
Učenci: • se pripravijo na sprejemanje besedil (osebna doživetja, predznanje itd.), • pozorno poslušajo besedilo, oziroma si ogledajo film ali predstavo, • ugotovijo temo, čas in kraj dogajanja, književne osebe, razumejo in obnovijo zgodbo, • rešijo ustne in pisne naloge slušnega razumevanja, • dojamejo temo in razpoloženje pesmi, • izrazijo mnenje o poglednem/poslušanem besedilu, predstavi, • naučijo se pesmi in prozne odlomke na pamet, sodelujejo v dramatizaciji, • v svojem govoru uporabljajo spoznane besede.		

3.3.2 Branje

Neumetnostna besedila

Učenci razvijajo zmožnosti branja in bralnega razumevanja ter zmožnost razločnega, smiselnega glasnega branja.

7.	8.	9.
Učenci: • berejo poljudnoznanstvena, publicistična in vsakdanja besedila o vsakdanjih in obravnavanih temah, ki vsebujejo tudi neznane jezikovne elemente (intervju, reportaža, vremensko poročilo, reklama, oglas, e-pošta, sms-sporočilo, zasebno pismo, jedilni list, vstopnica, informacija, navodilo za uporabo, življenjepis, <i>plakat</i> ...), • se znajdejo v prebranem besedilu, razumejo in poiščejo bistvene informacije, • rešijo ustne in pisne naloge bralnega razumevanja, • s pomočjo slovarja poiščejo pomen neznanih besed, • določijo vrsto besedila, • za pripravo referata ali poročila poiščejo potrebne informacije v tiskanih in elektronskih medijih (internet) in jih ustrezno uporabijo, • vadijo glasno branje, pozorni so na pravilno izgovorjavo, naglas in intonacijo.		

Umetnostna besedila

Učenci berejo in sprejemajo starostni stopnji primerna besedila.

7.	8.	9.
Učenci:		
• se pripravijo na sprejemanje prebranega besedila (lastna doživetja, predznanje itd.), • razumejo bistvo in sporočilo prebranega besedila (pesem, <i>epska pesem</i>, odlomek iz romana, novela, dnevnik itd.), • ugotovijo temo, kraj dogajanja, osebe, razumejo dogajanje, obnovijo zgodbo, • pripravijo oznako oseb, • razlikujejo pozitivne in negativne vrednote, • poiščejo sopomenke in protipomenke, • rešijo ustne in pisne naloge bralnega razumevanja, • dojamejo temo in <i>razpoloženje</i> pesmi, prepoznajo kitice in rime, • izrazijo svoje mnenje o prebranem besedilu in ga utemeljijo (8.-9. razred), • naučijo se pesmi in prozne odlomke, sodelujejo v dramatizaciji prebranega besedila, • za domače branje berejo krajše mladinske romane oziroma odlomke in novele, • vadijo interpretativno branje, • uporabljajo novo besedišče.		

3.3.3 Pisanje

Neumetnostna besedila

Učenci razvijajo pravopisne zmožnosti tako, da:
prepisujejo besedila, ki vsebujejo besede s tipičnimi napakami,
popravljajo napake v besedilih,
pišejo besedila po nareku.

Učenci tvorijo neumetnostna besedila.

7.	8.	9.
Učenci:		
• tvorijo obravnavane besedilne vrste (intervju, <i>reportaža</i>, <i>vremensko poročilo</i>, predstavitev knjige, reklama, oglas, zasebno pismo, <i>jedilnik</i>, recept, življenjepis, <i>turistične informacije</i>), • pišejo vsakdanja dvogovorna besedila, pripravijo oznako osebe, predstavijo žival, predmet in kraj, • zberejo potrebne podatke, ustrezno členijo besedilo, • izpolnjujejo tabele, dopolnjujejo besedila, • izpolnjujejo različne obrazce (npr. naročilnica, poštno nakazilo, prijavnica), • uporabljajo enojezične in dvojezične slovarje, • prevajajo krajša besedila z znano tematiko iz slovenskega v madžarski jezik in nasprotno.		

Umetnostna besedila

Učenci razvijajo zmožnosti pisne tvorbe besedil in kreativnega pisanja. Izrazijo svoje mnenje in čustva.

7.	8.	9.
Učenci: • napišejo obnovo prebranih ali pogledanih besedil, • ob prebranem ali pogledanem besedilu pišejo pripovedni spis, opis ali oznako osebe oziroma kreativno pišejo (na primer drugačen konec), • ustrezno členijo besedilo, • po danih iztočnicah poročajo o domačem branju.		

3.3.4 Tematski sklopi

1. **Moj svet** (prijateljstvo, ljubezen, *razlike med spoloma*, najstniške težave, vrednote, sprejemanje drugačnosti)
2. **Družina, sorodstvo** (medsebojni odnosi, sorodstvene vezi, *družinsko deblo*)
3. **Prazniki, običaji** (Miklavž, božič, novo leto, pust, materinski dan, ljudski običaji, narodni praznik, svetovni dnevi)
4. **Naš kraj** (družinska hiša, blok, *nebotičniki*, urejanje stanovanja, pohištvo)
5. **Naše okolje** (onesnaževanje okolja, varovanje okolja, *odgovornost posameznika*)
6. **Vreme** (vremenska napoved, vremensko poročilo, narava kot napovednik vremena)
7. **Zdrav način življenja** (prehranjevanje, gibanje, škodljive razvade)
8. **Nakupovanje** (nakupovalne navade, trgovski izdelki, nakupovalna središča, *načini plačila*)
9. **Oblačenje in moda** (oblačila, dodatki, ulična in priložnostna oblačila)
10. **Prosti čas in zabave** (koncerti, *taborjenje*, letovanje, film, kino, *radio*, TV, gledališče, razstave, muzeji, mediji)
11. **Šport in igra** (športna tekmovanja, olimpijske igre, madžarski športniki na Ol, *paraolimpijske igre*; računalniške in druge igre)
12. **Svet živali** (male živali v družini, lastnosti in navade živali, zanimivosti iz živalskega sveta)
13. **Spoznajmo Madžarsko!** (Budimpešta in večja mesta, Blatno jezero, *Alföld*, živalski in rastlinski svet, običaji, *znameniti zgodovinski dogodki*)
14. **Znanost in tehnika** (*naprave, aparati*, znanstveni dosežki, madžarski znanstveniki, nobelovci)
15. **Kultura, umetnost** (filmska umetnost, glasba, *plesna umetnost, slikarstvo, kiparstvo*, madžarski umetniki, skladatelji, *stare civilizacije*)
16. **Človek in jezik** (izvor in vloga madžarskega jezika, materinščina, tuji jezik, jezik okolja)
17. **Načrti za prihodnost** (poklic, poslanstvo)
18. **Književnost** (pesmi, pripovedke, odlomki iz romanov)

3.3.5 Jezikovna in pravopisna znanja in zmožnosti

Učenci bogatijo jezikovno znanje, razvijajo pravopisno in jezikovno zmožnost. Navedena načela in pravila spoznavajo, vadijo in uporabljajo v besedilnem kontekstu, besednem položaju.

Glasoslovje

Učenci:

- razlikujejo dolge in kratke samoglasnike in soglasnike,
- uporabljajo glasoslovne zakone (hangrend, illeszkesés, hasonulás, összeolvadás),
- pravilno naglašujejo besede in besedne zveze, govorijo s pravilno intonacijo.

Oblikoslovje

Učenci:

- izražajo dejanje, dogajanje in stanje v treh časih in treh naklonih,
- ustrezno spregajo glagole na *-ik* in druge glagole,
- *ustrezno spregajo tudi nepravilne glagole* (spregatev glagolov na *-s, -sz, -z, -t*) v povednem in velelnem naklonu,
- ustrezno uporabljajo določno in nedoločno spregatev ter uporabo glagolske končnice *-lak/-lek*,
- prepoznajo in ustrezno uporabljajo različne vrste glagolov (cselekvő, műveltető, visszaható, ható igék), tvorijo takšne glagole,
- iz samostalnikov in pridevnikov tvorijo glagole,
- vedo, da glagolska predpona spremeni glagolski pomen,
- znajo izbrati danemu pomenu ustrezne glagolske predpone,
- *uporabijo pravila pisanja glagolov s predponami*,
- poimenujejo živa bitja, nežive stvari in pojme v ednini in množini,
- ustrezno uporabljajo končnice za izražanje svojine,
- samostalnikom ustrezno dodajajo sklonila in postpozicije,
- iz samostalnikov, pridevnikov in glagolov tvorijo samostalnike,
- uporabljajo pravopisna pravila pisanja občin in lastnih imen,
- poimenujejo lastnosti in pripadnost oseb, predmetov v ednini in množini, stopnjujejo pridevnike,
- iz samostalnikov in glagolov tvorijo pridevnike,
- *uporabljajo pravopisna pravila pisanja pridevnikov* (pridevniki na *ú, -ű*, tvorjeni pridevniki na *-i*, primernik),
- poimenujejo število, količino (glavni števniki, ulomljeni števniki) s samostalnikom poimenovanih oseb, predmetov, pojmov in njihovo mesto v vrsti (vrstilni števnik),
- ločijo določne in nedoločne števnike, uporabljajo najpogostejše nedoločne števnike,
- *števnikom ustrezno dodajajo različne končnice* (*-s, -an/-en, -án/én, -szor/szer/ször, -kor, -ban/-ben, -től/-től, -ig*),
- uporabljajo pravopisna pravila pisanja števnikov (pisanje glavnih števnikov do 10 000, datum);
- poznajo in ustrezno uporabljajo različne zaimke (osebni, povratno osebni, vzajemni, svojilni, kazalni, vprašalni),
- *ustrezno uporabljajo sklonske oblike osebnih zaimkov*,
- tvorijo nedoločnik in druga deležja ter jih pravilno uporabljajo v povedih,

- poznajo in uporabljajo pogoste prislove (kraj, čas, način),
- razlikujejo funkcijo določnih in nedoločnega člena,
- ustrezno uporabljajo določne in nedoločni člen,
- poznajo in uporabljajo pogoste postpozicije,
- poznajo in uporabljajo trosmernost postpozicij,
- poznajo in uporabljajo pogoste podredne in priredne veznike.

Pomenoslovje

Učenci:

- tvorijo besedne družine, z izpeljevanjem in zlaganjem tvorijo nove besede,
- poiščejo in uporabljajo sopomenke in protipomenke,
- razlikujejo pomene večpomenskih besed.

Skladnja

Učenci:

- se znajo vprašati po stavčnih členih, znajo razširiti enostavne povedi,
- znajo tvoriti besedne zveze,
- ustrezno uporabljajo ločila na koncu enostavnih povedi,
- z ustrezno intonacijo izgovarjajo vrste enostavnih povedi,
- tvorijo in dopolnjujejo priredno (vezalna, protivna, ločna, pojasnjevalna, posledična) in podredno zložene (osebkov, predmetni, krajevni, časovni, načinovni, prilastkov odvisnik) povedi,
- pri tvorbi povedi uporabljajo primerne veznike.

Besediloslovje

Učenci:

- spoznajo kriterije tvorbe besedil, primerno členijo besedila,
- vadijo iskanje besedilu primerne naslova, oziroma tvorbo naslovu primerne besedila,
- *znajo v besedilu uporabljati katafore in anafore,*
- vadijo ustvarjanje kohezivnosti besedila.

Tipi besedil:

- pripoved, oznaka osebe, opis,
- zasebno pismo, *dnevnik*,
- vabilo, *opravičilo*, obvestilo,
- življenjepiš,
- novica, intervju, reklamni oglas, mali oglas,
- *turistični prospekt*,
- *vremensko poročilo*,
- napotek.

Pravopis in jezikovna pravilnost

Učenci:

- uporabljajo pravila za pisanje malih in velikih začetnic (mala začetnica: prazniki, narodi in ljudstva; velika začetnica: osebna imena, zemljepisna imena, imena ustanov, imena znamk, naslovi),

- poznajo preproste primere deljenja besed,
- uporabljajo ločila na koncu eno- in večstavčne povedi,
- znajo napisati datum.

3.3.6 Knjižnično in računalniško znanje

7.	8.	9.
Učenci: • iz knjig, s spleta in iz drugih virov informacij zbirajo podatke, jih urejajo, imenujejo vir, • s pomočjo računalnika shranjujejo, predstavijo in izmenjujejo informacije, • uporabljajo pomembnejše računalniške programe, na primer urejevalnik besedil, • samostojno uporabljajo slovensko-madžarski in madžarsko-slovenski slovar, dijaški pravopisni slovar, slovar sopomenk,		
		• uporabljajo slovar madžarskega knjižnega jezika.

3.3.7 Priporočena književna besedila

Pesmi:

Petőfi Sándor: *Az alföld, Egy estém otthon*; Rónay György: *Mondd, szereted az állatokat!*; Radnóti Miklós: *Nem tudhatom...*; Romhányi József: *Focimeccs*; Varró Dániel: *Miért üres a postaláda mos-tanában?*

Pripovedi in pripovedne pesnitve:

Fazekas Mihály: Lúdas Matyi; Móra Ferenc: *Hogyan tanultam meg olvasni*; Janikovszky Éva: *Akár hiszed, akár nem*; Boldizsár Ildikó: *A vakond meséje*.

Romani (odlomki):

Fekete István: *Tüskevár*; Sohonyai Edit: *Macskaköröm*; Sue Townsend: *A 13 és ¾ éves Adrian Mole titkos naplója*; Nagy Katalin: *Intőkönyvem története*; Andrew Clements: *Sherry Clutch, a siker ko-vácsa*; Vekerdy Tamás: *Kamaszkor körül*; Halasi Mária: *Az utolsó padban*; Fehér Klára: *Mi, szemüve-gesek*; Nógrádi Gábor: *Pete Pite*; K. B. Rottring: *Heri Kókler és az epekőve*; Szalay Lenke: *Mogyoró és a Fiú*.

4 PRIČAKOVANI REZULTATI

Med pričakovana znanja ob koncu posameznih razredov in obdobj spadata tudi pričakovana znanja nižjih razredov.

4.1 Pričakovani rezultati ob koncu prvega triletja

Učenec:

- razume osnovna učiteljeva navodila,
- zna pozdraviti, se predstaviti, nagovoriti, prositi, vprašati, odgovoriti na vprašanje, se zahvaliti,
- poimenuje osebe, živali in predmete ter njihovo barvo, velikost in količino,
- se s preprostimi besedami vključuje v pogovor o znani temi,
- razume globalni pomen poslušanega besedila, in to dokaže z odgovarjanjem na vprašanja,
- poišče osnovne podatke poslušanega besedila (kdo?, kaj?, kje?, kdaj?),
- pozna in uporablja najpogostejše besede obravnavanih tematskih sklopov,
- zna na pamet nekaj pesmi in izštevank,
- pozna tiskane in pisane črke madžarske abecede,
- zna s tiskanimi in pisanimi črkami napisati besede in krajše povedi, piše tudi po nareku,
- tiho bere in razume povedi z znanim besediščem, odgovori na preprosta vprašanja o teh povedih,
- po predhodni pripravi glasno bere povedi in krajša besedila, ustrezno nakaže konec povedi,
- na podlagi slike oziroma niza slik tvori nekaj povedi.

4.1.1 Pričakovani rezultati 1. razreda

4.1.1.1 Govor, govorno razumevanje

Učenec:

- razume osnovna učiteljeva navodila,
- zna pozdraviti, se zahvaliti, prositi,
- zna ponoviti učiteljeve besede,
- poimenuje osebe, živali, predmete,
- s preprostimi besedami se vključuje v pogovor o znani temi,
- zna nekaj izštevank in pesmi in jih zna deklamirati,
- pozna števila do 10.

4.1.1.2 Pisanje

Učenec:

- z velikimi tiskanimi črkami napiše svoje ime.

4.1.2 Pričakovani rezultati 2. razreda

4.1.2.1 Govor, govorno razumevanje

Učenec:

- razume učiteljeva navodila,
- zna se predstaviti, nagovoriti, vprašati, odgovarjati na vprašanja,
- z nekaj besedami se vključuje v pogovor o znani temi,
- jezikovno se orientira v učilnici,
- razume globalno sporočilo slušnega besedila, svoje razumevanje dokazuje z ustreznim odzivanjem (s preprostim odgovorom, pritrditvijo ali zanikanjem, risbo),
- pozna in uporablja pogosto rabljene besede obravnavanih tematskih sklopov,
- zna poimenovati konkretne osebe, živali, predmete, njihovo barvo, velikost, količino,
- zna nekaj izštevank in pesmi in jih zna deklamirati,
- pozna števila do 20.

4.1.2.2 Branje

Učenec:

- bere z velikimi tiskanimi črkami pisane preproste besede, besedne zveze, kratke povedi.

4.1.2.3 Pisanje

Učenec:

- pozna tiskane črke madžarske abecede,
- s tiskanimi črkami zna prepisovati besede, kratke povedi,
- s tiskanimi črkami zna pravilno napisati besede, kratke povedi,
- po opazovanju napiše narek (besede, kratke povedi),
- na podlagi slike ali niza slik tvori povedi z naučenimi besedami.

4.1.3 Pričakovani rezultati 3. razreda

4.1.3.1 Govor, govorno razumevanje

Učenec:

- razume učiteljeva navodila,
- zna pozdraviti, se predstaviti, nagovoriti, se zahvaliti,

- s kratkimi povedmi se vključuje v pogovor o znani temi,
- razume globalni pomen poslušanega besedila, in to dokaže z odgovarjanjem na vprašanja,
- poišče osnovne podatke poslušanega besedila (Kdo?, Kaj?, Kje?, Kdaj?),
- poimenuje konkretne osebe, živali in predmete ter njihovo barvo, količino, zna izraziti njihovo podobnost oz. razliko,
- zna nekaj pesmi,
- pozna števila do 100.

4.1.3.2 Branje

Učenec:

- tiho bere in razume povedi z znanim besediščem, odgovori na enostavna vprašanja o teh povedih,
- po predhodni pripravi glasno bere povedi, krajša besedila.

4.1.3.3 Pisanje

Učenec:

- zna napisati tiskane in pisane črke madžarske abecede,
- s tiskanih prepisuje besede, krajše povedi s pisanimi črkami,
- po opazovanju piše narek (velika začetnica na začetku povedi, pika),
- dopolnjuje preprostejša besedila,
- z besedami, krajšimi povedmi odgovarja na vprašanja.

4.2 Pričakovani rezultati ob koncu drugega triletja

Učenec:

- razume učiteljeva navodila in vprašanja, povezana z obravnavanimi temami, in se nanje primer-
no odziva,
- razume monološka in dialoška besedila na obravnavane teme, v njih poišče pomembne infor-
macije,
- vključuje se v preprost pogovor in telefonski pogovor,
- zna se opravičiti, izraziti preprosto čestitko, predstaviti osebo in žival,
- pripoveduje o svojih doživetjih,
- ob ključnih besedah pripravi govorni nastop na obravnavano temo,
- dokaj tekoče glasno bere krajša besedila,
- po večkratnem branju razume krajša umetnostna in neumetnostna besedila, reši preproste na-
loge bralnega razumevanja,
- z vprašanji obnovi književno besedilo,
- zna recitirati pesmi in krajša prozna besedila,
- povedi piše z veliko začetnico, uporablja piko in vprašaj na koncu enostavne povedi,
- zna napisati razglednico, vabilo in krajše zasebno pismo, opis družinskega člana, prijatelja,

- tvori kratko pripoved o dogodku,
- besede uredi po abecednem redu,
- zna deliti znane besede,
- uporablja glagolske oblike v sedanjiku in pretekliku v povednem in velelnem naklonu,
- pozna in uporablja sklonsko končnico za predmet v tožilniku, končnico za množino ter končnice za izražanje svojine,
- zna izraziti kraj in čas dejanja ali dogajanja,
- zna stopnjevati enostavne pridevnike,
- pravilno piše osebna imena, imena živali ter zemljepisna imena in imena ustanov iz bližnjega okolja.

4.2.1 Pričakovani rezultati 4. razreda

4.2.1.1 Govor, govorno razumevanje

Učenec:

- razume učiteljeva navodila in vprašanja, povezana z obravnavanimi temami, in se nanje primerno odziva,
- razume osnovne informacije monoloških in dialoških besedil na obravnavane teme,
- zna v različnih govornih situacijah prositi in dati preproste informacije,
- zna se opravičiti, izraziti preprosto čestitko,
- tvori nekaj povedi s pomočjo slikovnega gradiva,
- sodeluje v krajših dialogih, deklamira pesmi,
- uporablja usvojene besede.

4.2.1.2 Branje

Učenec:

- dokaj tekoče glasno prebere krajše znano besedilo,
- po večkratnem branju razume krajše besedilo in ga povzame s svojimi besedami,
- s pomočjo slik ali vprašanj obnovi krajše književno besedilo,
- bere dialoška besedila po vlogah.

4.2.1.3 Pisanje

Učenec:

- prepisuje besedilo s pisanimi črkami,
- po nareku piše znana besedila,
- dopolnjuje preprostejša besedila,
- s povedmi odgovarja na vprašanja,
- napiše nekaj povedi,
- znane besede uredi po abecednem redu,

- deli znane besede,
- povedi piše z veliko začetnico, uporablja piko na koncu enostavčne povedi.

4.2.2 Pričakovani rezultati 5. razreda

4.2.2.1 Govor, govorno razumevanje

Učenec:

- razume učiteljeva navodila in vprašanja, povezana z obravnavanimi temami, in se nanje primerno odziva,
- razume bistvo monoloških in dialoških besedil na obravnavane teme, poišče pomembne informacije,
- zna se opravičiti, izraziti čestitko in voščilo,
- zna sodelovati v telefonskem pogovoru, upošteva načela vljudnosti,
- zna predstaviti znane osebe, živali,
- s pomočjo ključnih besed govori o praznikih, o obdarovanju,
- s pomočjo ključnih besed pripravi govorni nastop na obravnavano temo,
- zna sodelovati v kratkih dvogovorih, deklamirati pesmi,
- v govoru uporablja nove besede.

4.2.2.2 Branje

Učenec:

- dokaj tekoče glasno bere krajša znana besedila,
- po večkratnem branju razume krajša besedila, reši enostavne naloge bralnega razumevanja,
- v slovarju poišče pomen neznanih besed,
- s pomočjo slik ali vprašanj obnovi književno besedilo, ugotovi zaporedje dogodkov,
- bere besedilo po vlogah.

4.2.2.3 Pisanje

Učenec:

- po nareku piše znana besedila,
- pisno odgovarja na vprašanja o prebranih besedilih,
- dopolnjuje preprostejša besedila,
- tvori krajše besedilo (razglednica, vabilo),
- predstavi znano osebo, hišnega ljubljence ali drugo žival,
- povedi piše z veliko začetnico, uporablja piko in vprašaj na koncu enostavčne povedi.

4.2.3 Pričakovani rezultati 6. razreda

4.2.3.1 Govor, govorno razumevanje

Učenec:

- razume učiteljeva navodila in vprašanja, povezana z obravnavanimi temami, in se nanje primerno odziva,
- razume monološka in dialoška besedila na obravnavane teme, v njih poišče pomembne informacije,
- vključuje se v pogovor, izmenjavo informacij (prosi in daje informacije),
- opiše osebe, živali in predmete,
- pripoveduje o svojih doživetjih,
- s pomočjo ključnih besed pripravi govorni nastop na obravnavano temo,
- sodeluje v kratkih dvogovorih, deklamira pesem ali predstavi prozno besedilo,
- obnovi prebrano besedilo,
- usvojene besede in izraze prepozna in razume v novem kontekstu in jih tudi sam uporablja v govoru.

4.2.3.2 Branje

Učenec:

- glasno tekoče bere znana besedila,
- po večkratnem branju razume krajša besedila, reši naloge bralnega razumevanja,
- v slovarju poišče pomen neznanih besed,
- s pomočjo slik ali vprašanj obnovi književno besedilo, ugotovi zaporedje dogodkov,
- bere besedilo po vlogah,
- za domače branje prebere eno do dve pravljici ali pripovedki in predstavi prebrano.

4.2.3.3 Pisanje

Učenec:

- po nareku napiše znano besedilo,
- reši pisne naloge bralnega razumevanja,
- dopolnjuje preprosta besedila z manjkajočimi besedami in povedmi,
- napiše krajše besedilo (zasebno pismo),
- predstavi družinskega člana, prijatelja,
- tvori kratko pripoved o dogodku,
- napiše obnovo prebranega književnega dela,
- povedi piše z veliko začetnico, uporablja piko, vprašaj na koncu enostavčne povedi in klicaj na koncu veledne povedi.

4.2.3.4 Jezikovna znanja

Učenec uporablja naučena jezikovna znanja:

- glagolske oblike v sedanjiku in pretekliku v povednem in velelnem naklonu,
- izražanje množine,
- stopnjevanje pridevnika,
- predmet v tožilniku,
- sklone za izražanje prislovnega določila kraja in časa,
- pravilno piše osebna imena, imena živali, zemljepisna imena in imena ustanov iz bližnjega okolja.

4.3 Pričakovani rezultati ob koncu tretjega triletja

Učenec:

- razume monološka in dialoška besedila na obravnavane teme, v njih poišče pomembne informacije,
- razume govorjena publicistična (vest, reportaža, intervju) in krajša poljudnoznanstvena besedila,
- sodeluje v igri vlog, uporablja vljudnostne izraze,
- predstavi osebe, živali, predmete, kraj in poklic,
- pripoveduje o svojih doživetjih in načrtih,
- pripravi govorni nastop na obravnavano temo,
- obnovi prebrano besedilo ali pripoveduje vsebino filma, opiše osebe,
- zna recitirati naučena besedila,
- govori pretežno tekoče, ne išče izstopajoče besed, njegovi izgovor, naglas in intonacija so razmeroma pravilni, besedišče dovolj bogato, da se ne ponavlja, uporablja sopomenke,
- razume poljudnoznanstvena, publicistična (vremensko poročilo) in vsakdanja besedila o obravnavanih in vsakdanjih temah, ki ne vsebujejo neznanih jezikovnih elementov, reši naloge bralnega razumevanja,
- iz elektronskega in tiskanega vira poišče potrebne informacije,
- v besedilu poišče sopomenke in protipomenke,
- uporablja slovarje,
- zna napisati vsakdanja in javna besedila (vabilo, pismo, življenjepis),
- zna napisati opis osebe, živali in kraja,
- tvori kratko pripoved o dogodku, predstavi svoje načrte za prihodnost,
- predstavi domače branje po navodilih,
- krajše znano besedilo prevede v madžarščino,
- postavi besede po abecednem redu, pravilno deli večino besed, zna napisati datum,
- pravilno sprega večino pogosto rabljenih glagolov, v rabi loči določno in nedoločno spregatev,
- pretežno pravilno zapisuje samostalnike (občna in lastna imena), pridevnike, števnik in zaimke ter njihove sklonске oblike,
- pravilno uporablja členke,
- pozna in uporablja postpozicije, veznike in prislove,

- pozna tvorbo besed,
- poišče sopomenke in protipomenke,
- pozna in uporablja nekaj vrst zloženih povedi,
- uporablja vejico pri naštevanju in ločila na koncu enostavne povedi.

4.3.1 Pričakovani rezultati 7. razreda

4.3.1.1 Govor, govorno razumevanje

Učenec:

- razume monološka in dialoška besedila na obravnavane teme, v njih poišče pomembne informacije,
- razume krajša medijska besedila (vest, oglas),
- sodeluje v igri vlog (npr. nakupovanje), uporablja vljudnostne izraze,
- opiše osebe, živali, kraj,
- pripoveduje o svojih doživetjih,
- pripravi govorni nastop na obravnavano temo,
- obnovi prebrano besedilo ali pripoveduje vsebino filma,
- povezano govori o domačem branju po danih navodilih,
- usvojene besede in izraze prepozna in razume v novem kontekstu, in jih tudi sam uporablja v govoru,
- deklamira pesmi in predstavi prozno besedilo.

4.3.1.2 Branje

Učenec:

- po pripravi glasno prebere tudi neznano besedilo,
- razume krajša poljudnoznanstvena, medijska (vest, oglas) in vsakdanja besedila (navodilo za uporabo) o obravnavanih temah, reši naloge bralnega razumevanja,
- obnovi književno besedilo, ugotovi zaporedje dogodkov,
- v besedilu poišče sopomenke in protipomenke,
- uporablja dvojezične slovarje,
- za domače branje prebere eno pripoved ali odlomek iz mladinskega romana, predstavi prebrano.

4.3.1.3 Pisanje

Učenec:

- napiše besedilo o dani temi in v dani vrsti (pismo, rojstnodnevna čestitka),
- predstavi osebo, opiše predmet, predstavi kraj,
- tvori kratko pripoved o dogodku,
- reši pisne naloge,
- krajše znano besedilo prevede v madžarščino,

- predstavi domače branje po navodilih,
- uporablja dvojezične slovarje.

4.3.2 Pričakovani rezultati 8. razreda

4.3.2.1 Govor, govorno razumevanje

Učenec:

- razume monološka in dialoška besedila na obravnavane teme, v njih poišče pomembne informacije,
- razume krajša medijska (vremensko poročilo) in poljudnoznanstvena besedila,
- sodeluje v igri vlog, uporablja vljudnostne izraze,
- opiše osebe, živali in predmete,
- pripoveduje o svojih doživetjih,
- pripravi govorni nastop na obravnavano temo,
- obnovi prebrano besedilo ali pripoveduje vsebino filma,
- povezano govori o domačem branju po danih navodilih,
- usvojene besede in izraze prepozna in razume v novem kontekstu, in jih tudi sam uporablja v govoru,
- deklamira pesmi in predstavi prozno besedilo.

4.3.2.2 Branje

Učenec:

- po pripravi prebere glasno tudi neznano besedilo,
- razume krajša poljudnoznanstvena, medijska (vremensko poročilo) in vsakdanja besedila o obravnavanih temah, reši naloge bralnega razumevanja,
- iz elektronskega in tiskanega vira poišče potrebne informacije,
- obnovi književno besedilo, ugotovi zaporedje dogodkov,
- v besedilu poišče sopomenke in protipomenke,
- uporablja dvojezične slovarje,
- za domače branje prebere eno pripoved ali odlomek iz mladinskega romana, predstavi prebrano.

4.3.2.3 Pisanje

Učenec:

- napiše besedilo o dani temi in v dani vrsti (vabilo, mali oglas),
- predstavi osebo, opiše žival in predmet,
- tvori kratko pripoved o dogodku,
- reši pisne naloge,
- krajše znano besedilo prevede v madžarščino,

- predstavi domače branje po navodilih,
- uporablja dvojezične slovarje.

4.3.3 Pričakovani rezultati 9. razreda

4.3.3.1 Govor, govorno razumevanje

Učenec:

- razume monološka in dialoška besedila na obravnavane teme, v njih poišče pomembne informacije,
- razume medijska (reportaža, intervju) in poljudnoznanstvena besedila,
- sodeluje v igri vlog (npr. turistični vodič), uporablja vljudnostne izraze,
- opiše osebe, predmete, poklic,
- pripoveduje o svojih doživetjih in načrtih,
- pripravi govorni nastop na obravnavano temo,
- obnovi prebrano besedilo ali pripoveduje vsebino filma,
- povezano govori o domačem branju po danih navodilih,
- usvojene besede in izraze prepozna in razume v novem kontekstu in jih tudi sam uporablja v govoru,
- deklamira pesmi in predstavi prozno besedilo,
- govori pretežno tekoče, ne išče izstopajoče besed, njegova izgovarjava, naglas in intonacija so dokaj pravilni, besedišče dovolj bogato, da se ne ponavlja, uporablja sopomenke.

4.3.3.2 Branje

Učenec:

- bere dokaj tekoče, njegova izgovarjava, naglas in intonacija so dokaj pravilni,
- razume krajša poljudnoznanstvena, medijska (vremensko poročilo) in vsakdanja besedila o obravnavanih temah, reši naloge bralnega razumevanja,
- iz elektronskega in tiskanega vira poišče potrebne informacije,
- obnovi književno besedilo, pripravi oznako književne osebe,
- v besedilu poišče sopomenke in protipomenke,
- uporablja različne slovarje,
- za domače branje prebere eno pripoved ali odlomek iz mladinskega romana, predstavi prebrano.

4.3.3.3 Pisanje

Učenec:

- zna napisati publicistično besedilo (življenjepis, intervju),
- predstavi osebo, predstavi kraj, poklic
- tvori kratko pripoved o dogodku, predstavi svoje načrte za prihodnost,
- krajše znano besedilo prevede v madžarščino in nasprotno,
- predstavi domače branje po navodilih,

- uporablja enojezične in dvojezične slovarje,
- piše sprejemljivo pravilno, brez pravopisnih ali drugih napak, ki bi povzročale nerazumljivost.

4.3.3.4 Jezikovna znanja, pravopis

Učenec:

- postavi besede v abecedni red, pravilno deli večino besed, zna napisati datum,
- pravilno sprega večino pogosto rabljenih glagolov, loči določno in nedoločno spregatev,
- pretežno pravilno zapisuje samostalnike (obča in lastna imena), pridevnike, števnik in njihove sklonske oblike,
- pravilno uporablja členke,
- pozna in uporablja postpozicije, veznike in prislove,
- pozna tvorbo besed,
- zna tvoriti besedne zveze,
- pozna in uporablja nekaj vrst zloženih povedi,
- uporablja vejico pri naštevanju in ločila na koncu enostavne povedi.

5 MEDPREDMETNE POVEZAVE

Madžarski jezik v dvojezični osnovni šoli ni zgolj predmet, temveč tudi učni jezik. Izhajajoč iz tega, se medpredmetnost uresničuje pri vsaki učni uri. Učenci znanje madžarščine poglobljajo tudi pri drugih predmetih ustno in pisno. Večji pomen dobi to pri pouku predmetov z narodnostnimi vsebinami (zgodovina, geografija, umetnost), saj pri njih jezika ne uporabljajo le kot sredstva za pridobivanje novega znanja in razvijanje zmožnosti, ampak obravnavajo učne vsebine z madžarsko tematiko.

V prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju ima pomembno vlogo korelacija oziroma integracija z vzgojnimi predmeti (glasbena vzgoja, likovna vzgoja, športna vzgoja), saj lahko učenci svoje misli in čustva – ki jih v madžarščini še ne znajo jezikovno upovedati – izražajo tudi z glasbo, gibi in likovnim ustvarjanjem. Med temi predmeti ima najpomembnejšo vlogo glasbena vzgoja, ker učenci pri obeh predmetih z učenjem pesmi bogatijo besedišče, vadijo izgovarjavo, pravilni naglas in intonacijo.

Z branjem poljudnoznanstvenih besedil se v drugem, še izraziteje pa v tretjem obdobju uresničuje medpredmetnost, na primer z zgodovino, zemljepisom, biologijo, likovno vzgojo, glasbeno vzgojo itd.

Poučevanje in učenje madžarščine temelji na kompetenci sporazumevanja v maternem jeziku (slovenskem ali drugem). Učenci usvojijo temelje pisanja in branja pri urah slovenščine, pri urah madžarščine s spoznavanjem tipičnih madžarskih črk in glasov uporabijo to znanje oziroma veščine.

Dobra osnova za učenje jezika je zanesljivo poznavanje materinščine. Razlike in podobnosti med jezikoma je dobro uzavestiti pri našem predmetu in pri urah slovenščine, saj s tem lahko računamo na večji uspeh pri učenju drugega jezika. Vsekakor je treba uzavestiti tipske razlike, torej da v madžarščini, ki je aglutinacijski jezik, spreminjamo pomen besed in določamo odnos med njimi z dodajanjem končnic, medtem, ko pri slovenščini, ki je flekcijski jezik, izražamo to s spreminjanjem samoglasnika v korenu besed. Poseben poudarke velja tudi dvema spregatvama v madžarskem jeziku. Učenje tujih – indoevropskih – jezikov manj podpira učenje madžarščine, se pa tam uporabljene tehnike in strategije učenja uporabljajo tudi pri madžarščini.

6 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

6.1 Razvijanje v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju

Prvotni cilj poučevanja madžarščine kot drugega jezika je, da se učenci naučijo sporazumevanja v madžarskem jeziku, da razvijajo vsa štiri področja spretnosti: govorno razumevanje, branje, govor in pisanje. Pomembno je, da se na to pripravijo s takšnimi dejavnostmi, ki omogočajo, da so učenci dejavni, motivirani in odprti.

Že od prvega razreda naprej si prizadevamo za to, da ura oziroma interakcije potekajo v madžarščini in da čim manj uporabljamo slovenščino kot sredstvo posredovanja. Da se to lahko uresniči, morajo postopoma učenci usvojiti določene tipične, pogosto rabljene izraze, formulacije, ki omogočajo nemoteno komunikacijo med učiteljem in učenci. Nabor teh izrazov mora učitelj zavestno zbrati in širiti. Sem spadajo, poleg najpogostejših navodil – izrazov (Poslušajmo!, Pripoveduj!), tudi besede in izrazi, s katerimi lahko učenci izražajo svoje sporočilne namene, na primer začudenje (npr. ó! Nohát!), veselje (na primer de jó!) itd.

Pri razvijanju govorne zmožnosti ima pomembno vlogo dobro izbrano in formulirano vprašanje. Zmožnost ustreznega postavljanja vprašanj je eden temeljnih pogojev uspešne organizacije učne ure. V začetku naj vprašanja v sebi zajemajo tudi odgovore, pozneje postajajo postopoma težja, vendar enoznačna in razumljiva.

V **prvem obdobju** je poudarek skoraj izključno na ustnem izražanju. Najboljša oblika razvijanja tega je **govorna vaja**, ki večinoma temelji na dialoškem besedilu. Z govornimi vajami razvijamo besedišče, izgovarjavo, skladenjsko zmožnost ter postopoma zmožnost tvorbe besedil. V prvem razredu je najpogostejša oblika govorne vaje vprašanje – odgovor. Postopoma navajamo učence na to, da v obravnavanih tematskih sklopih tvorijo nekaj povezanih povedi. Govorne vaje lahko izvajajo v parih, skupinah ali posamezno. Pri poučevanju drugega jezika imata v začetku posebno vlogo dve čutili: uho in oko (avditivno, vizualno in avdiovizualno ponazarjanje). V prvih razredih je zelo pomembno naravno ponazarjanje, vse, kar je v učilnici, se uporablja za naravno ponazarjanje. Lahko pa ga izvajamo tudi drugje: na dvorišču, na vrtu, v trgovini. To ponudbo lahko razširimo tudi z motoričnim in predmetnim ponazarjanjem (na primer prineseni predmeti). S slikami in drugimi sredstvi v učilnici ustvarimo umetne situacije. Motorično ponazarjanje je pomembno pri upodabljanju dogodkov, dejanj.

Pri poučevanju jezika mora učitelj razpolagati z bogato zbirko pripomočkov in sredstev, od klasičnih do najmodernejših. V prvem razredu sta najbolj razširjeni sredstvi vizualnega ponazarjanja ponazarjanje s predmeti in s slikovnim materialom. Slikovno ponazarjanje utrjuje asociacije besede in pojma, lahko pa pomeni iztočnico za besedno produkcijo in bogati besedišče.

V obdobju izključno ustnega izražanja ima pomembno vlogo razvijanje govorne tehnike. Učitelj se mora truditi, da bo njegov govor, izgovarjava brezhibna, ker bodo učenci pri zgodnjem učenju jezika to posnemali. Prav tako mora biti pozoren na to, da bosta tempo in jakost govora čim bolj naravna. Pri usvajanju pravilne izgovarjave ob artikulaciji glasov, glasovnih zvez in besed utrjujemo tudi pravilno izgovarjavo besednih zvez, tudi stalnih. Vedeti je treba, da učenci nematerne sporočanja ne slišijo tako, kot tisto v resnici izzveni. To povzroča interferenca materinščine in jezika, ki se ga učenec uči. Med glasovnim sistemom madžarskega in slovenskega jezika so velike razlike. Zato na začetni stopnji učenja madžarščine vsako uro vadimo izgovor madžarskih glasov, in sicer večinoma z analitično-sintetično metodo: iz besed izpostavimo določene glasove, nato te glasove postavljamo v nove besede in tako vadimo njihovo izgovarjavo.

Besede, ki jih učenci spoznajo pri vajah za bogatenje besedišča, postopoma uporabljajo v povedih, te povedi pa v kakšnem govornem položaju. Imena oseb, predmetov in pojavov iz bližnje okolice vadijo v takih povedih, katerih zgradbo so že dovolj avtomatizirali. V prvem razredu osnovne šole učimo najpogostejše polnopomenske besede, ki so najpotrebnejše za vsakdanjo komunikacijo. Ob teh učimo še besede, brez katerih ne moremo tvoriti povedi, to so členi, vezniki, zaimki itd. V prvem razredu najpogostejše ponazarjamo s predmeti, nato k poimenovanju predmetov dodajamo besede ki poimenujejo mesto, število, barvo, obliko, snov predmeta. Z dodajanjem glagolov ta statični pojmovni krog poženemo v gibanje, izražamo dejanja oz. dogajanje. V prvem razredu gradimo učenje jezika na nekaj osnovnih povednih modelih. Po analogiji teh modelov lahko učenci tvorijo neskončno veliko povedi. V začetnem obdobju pri vajah s temi modeli spremenimo vedno samo en element povedi, in sicer tistega, ki ga želimo avtomatizirati.

V prvem obdobju so pri poučevanju madžarščine izrednega pomena igra, pesem in pravljica. Učenci se namreč med igro brez naprezanja učijo besede, izraze, potrebne za izvajanje igre, poleg tega je v tem obdobju še velika potreba po gibanju, kar lahko na ta način obrnemo v prid učenja jezika. Učenci radi sodelujejo tudi v dramatizacijah. Pri dramatizacijah je treba upoštevati obseg besedišča otrok. Izštevanka so zaradi kratkosti, dobre zvočnosti in zanimivosti priljubljene pri otrocih, četudi jih v celoti ne razumejo. Radi jih imajo, ker z njimi »izštejejo«, kdo bo mižal, privabijo sonce izza oblakov, polža iz hišice, dež itd. Z izštevankami in pesmimi učenci lažje utrjujejo madžarske glasove, njihovo izreko, povezovanje in naglaševanje.

Temeljito letno, tematsko in urno načrtovanje je vseskozi potrebno, še posebej velja to za prvi razred. V uvodni fazi ure izvajamo motivacijske igre in artikulacijske vaje. S temi učence pripravimo na dejavno sprejemanje in reprodukcijo nove jezikovne snovi. V osrednjem delu ure poteka obravnavanje nove jezikovne snovi in utrjevanje. V sklepni fazi ure utrdimo novo učno snov.

Pri pouku drugega jezika se lahko izvrstno razvija učna zmožnost učencev, če zagotovimo, da spoznajo različne učne tehnike, svoje učne navade, pomanjkljivosti in se zavejo, kako jih lahko

odpravljajo. Pomembno je, da to uzavesti tudi učitelj in na podlagi tega diferencirano razvija učence.

Izredno pomembno vlogo ima motivacija, ki jo lahko zagotovimo le z diferenciacijo, individualizacijo, z uporabo raznovrstnih oblik dela ter odprtim in iskrenim razpoloženjem v razredu. Izvajanje projektnega dela, sodelovalnega učenja in drugih sodobnih tehnik zagotavlja večjo uspešnost in večje zanimanje učencev.

6.2 Razvijanje komunikacijskih zmožnosti v drugem in tretjem obdobju

Pri predmetu razvijamo predvsem štiri področja zmožnosti (slušno razumevanje, govorno sporočanje, pisno sporočanje, bralno razumevanje). Tudi pridobivanje znanja je namenjeno za razvijanje zmožnosti.

Učitelj se mora zavedati, da so njegove dejavnosti pomemben del okolja učenja jezika. Njegovi modeli vlog so lahko zgled učencem pri učenju jezika. Zaradi tega so velikega pomena naslednje značilnosti učiteljeve osebnosti:

- poučevalne zmožnosti,
- zmožnosti vodenja ure,
- poučevalni slog,
- sposobnosti raziskovanja dejavnosti in refleksije prakse,
- poznavanje in uporaba preverjanja in ocenjevanja,
- sociokulturna znanja,
- medkulturne zmožnosti itd.

Učitelj mora skrbno načrtovati svoje delo, za uspešno izvajanje pa mora opraviti veliko zbirateljskega dela (zbiranje, po potrebi tudi tvorjenje primernih besedil). Pri urah mora zagotoviti takšno razpoloženje, da bodo učenci radi sodelovali, četudi je njihovo besedišče dokaj revno. Najpogostejša dejavnost pri urah naj bo pogovor (frontalni, v parih ali skupinah).

6.2.1 Razvijanje spretnosti slušnega razumevanja

V besedni komunikaciji ima slušno razumevanje vsaj tako pomembno vlogo kot samo verbalno izražanje. Učenca je treba od samega začetka učenja jezika (česaravno z izvirnimi ali prirejenimi besedili, ki so težja od njegovega jezikovnega znanja) pripraviti na to, da so ključne besede in kontekst besedila zadostno oporišče za razumevanje bistva besedila. Pri razvijanju spretnosti slušnega razumevanja naj ne bo učenec pozoren na posamezne izvzete segmente povedi (besedilo se ne obravnava s slovničnega, ampak z leksikalnega vidika!), temveč na vsestransko razumevanje celote.

Priprava na poslušanje besedila

Učitelj še pred glasnim branjem njihovemu jezikovnemu znanju primernega besedila/predvajanjem zvočnega posnetka pripravi učence na sprejemanje besedila, in sicer:

- seznani jih z vrsto besedila,
- pove nekaj splošnih ugotovitev o vsebini besedila,
- predstavi slikovni material,
- predstavi neznane besede,
- usmerja pogovor na temo besedila (na primer na podlagi naslova ali nekaterih izvirnih besed, na podlagi slikovnega materiala),
- ključne povedi besedila (ključne informacije) navede v nepravilnem vrstnem redu, učenci jih poskušajo urediti,
- bere o podobni temi.

Dejavnosti preverjanja slušnega razumevanja

Učenci naj večkrat poslušajo besedilo. Njihovo dejavnost med poslušanjem usmerja učitelj. Naloge:

- vprašanja, ki se nanašajo na najpomembnejše informacije (vrsta, tema, čas, kraj, osebe),
- trditve, o katerih morajo učenci odločiti, ali so pravilne ali ne,
- naloge izbirnega tipa (test),
- ugotovitev in pisanje dejstev (izpolnjevanje praznih rubrik tabele ...),
- reševanje nalog po danih navodilih (branje zemljevida, preurejanje slike ...),
- igra vlog – učitelj ustavi posnetek, učenci nadaljujejo zgodbo/po ponovnem poslušanju primerjajo svojo zgodbo s posnetkom.

Dejavnosti po reševanju nalog slušnega razumevanja

Po končanem reševanju nalog slušnega razumevanja se učenci vse bolj oddaljijo od izvirnega besedila in dobijo možnost za osebne izjave. Take naloge so lahko:

- izbiranje (novega) naslova,
- nadaljevanje zgodbe, pripovedovanje zgodbe iz druge perspektive,
- prepis pripovedne zgodbe v dialog in nasprotno,
- priprava sheme zgodbe,
- razprava, pogovor, komentar k zgodbi.

6.2.2 Razvijanje bralnega razumevanja

Naloge za razvijanje spretnosti bralnega razumevanja pripravljajo učence na branje in razumevanje različnih vrst izvirnih besedil. Med temi dejavnostmi uporabljajo učenci eno- in dvojezične slovarje, različen slikovni material in druge učne pripomočke.

Naloga učitelja je, da učenci usvojijo več različnih bralnih strategij. Učenci rešujejo naloge bralnega razumevanja po tistem branju besedila. Glasno branje gre lahko na škodo razumevanja, medtem ko branje po povedih razdrobi enotnost besedila in preprečuje sklepanje na pomen neznanih besed iz konteksta besedila. Glasno branje priporočamo predvsem za utrjevanje pravnega izgovora.

Učenec odvisno od postavljenega cilja izbira med naslednjimi bralnimi strategijami:

- hitro, globalno branje/pregled celega besedila,
- iskanje določenih delov, ključnih informacij,
- interpretacija, vrednotenje besedila.

Dejavnosti pred branjem

Pred obravnavanjem besedila učence motiviramo za sprejemanje besedila. Na podlagi naslova, slikovnega materiala, nekaterih izbranih besed lahko ugibajo, o čem bo pripovedovalo besedilo. Za usmerjanje učenčeve pozornosti in za poznejše preverjanje razumevanja besedila tudi pred branjem postavimo vprašanja oziroma razdelimo naloge.

Učitelj lahko izbira med naslednjimi in seveda tudi drugimi možnostmi:

- Besedilo predstavi s priklicevanjem elementov že znanega besedila.
- Učence seznani s ključnimi besedami besedila.
- Učencem predstavi slikovni material na temo besedila, učenci izražajo lastna mnenja, čustva, vtise.
- Bistvene elemente besedila predstavi v nepravilnem vrstnem redu, učenci jih postavijo v pravi vrstni red.

Če so dane možnosti, lahko učitelj predstavi besedilo tudi malce neobičajno:

- natipkano besedilo razreže na povedi, odstavke,
- besedilo razmnoži tako, da nekatere besede nadomesti z njihovimi sopomenkami,
- besedilo razmnoži tako, da nekatere besede izpusti,
- besedilo posreduje učencem tako, da manjkajo ločila,
- ključno poved besedila izpusti brez kakršne koli sledi, namiga – njegovo mesto in pomen morajo po branju uganiti učenci.

Dejavnosti med branjem

Učitelj uporablja strategije, ki omogočajo, da učenci hitreje dojamejo besedilo, četudi vsebuje neznane izraze. Učencem je pri tem v pomoč:

- pripadajoč slikovni material,
- datumi, številke, lastna imena,
- ključne in ponavljajoče se besede itd.

Najpogostejši tipi nalog:

- Nekaj vnaprej postavljenih vprašanj o najpomembnejših informacijah besedila.
- Trditve, o katerih pravilnosti odločajo učenci.
- Vprašanja izbirnega tipa, ki se nanašajo na vsebino besedila.
- Učenci popravljajo napačne trditve.
- Pri določenih besedilih zadostuje priprava ene risbe (na primer smer poti, družinsko deblo).
- Izpolnjevanje tabele.
- Postavitev informacij v pravilni vrstni red.
- Dopolnjevanje manjkajočih besed.
- Primerjava dveh ali več besedil, iskanje podobnosti in različnosti.
- Prepoznavanje zvrsti, teme, namena besedila; prepoznavanje osnovnih slogovnih značilnosti.
- Z rekonstrukcijo učenci odkrivajo pomembnost konteksta in zakonitosti kohezivnih elementov besedila.

Dejavnosti po branju

Z branjem besedila in rešitvijo nalog bralnega razumevanja se obravnava besedila še ne konča. Z nalogami, ki sledijo, se učenci vse bolj oddaljujejo od danega besedila, in tako dobijo možnost za individualne izjave (vtisi, mnenje, čustva).

Take naloge so lahko:

- nadaljevanje zgodbe in/ali ugibanje predhodnih dogodkov,
- pripovedovanje zgodbe z drugega vidika,
- sprememba pripovedne zgodbe v dialog in nasprotno,
- dramatizacija besedila,
- razprava, pogovor, komentar k besedilu.

Obravnavana besedila se lahko uporabljajo tudi za utrjevanje slovničnih znanj in bogatenje besedišča.

6.2.3 Razvijanje govornih zmožnosti

Eden najpomembnejših ciljev učenja madžarskega jezika kot drugega jezika je, da bo učenec sposoben usvojene jezikovne strukture uporabljati v resničnih življenjskih situacijah za izražanje svojih misli in čustev.

Ker lahko samoizražanje v drugem jeziku učencu povzroča težave, ga mora učitelj neprestano spodbujati za izražanje v tem jeziku. Besednost je pri učenju tujega jezika ključnega pomena (učenje jezika s poudarkom na komunikaciji). Učitelj si prizadeva za to, da ne bodo pogovori pri učnih urah prisiljeni (vprašanje – odgovor, izsiljevanje odgovora) oziroma preveč svobodni.

Razen tradicionalnih družabnih tem izbirajmo tudi neobičajne, mogoče celo absurdne situacije, ki razgibajo domišljijo učencev in jih spodbujajo k samoizražanju. Tako se učenci vključujejo v pogovor, pripravljeni so sodelovati, izoblikuje se zdrav tekmovalni duh, naučijo se biti zmagovalci ali poraženci v določenih situacijah.

Pogovor je lahko prost ali voden. Tudi prost, nevezan pogovor je treba načrtovati, na primer učitelj daje naloge, ki jih učenci med pogovorom rešijo, določi čas pogovora, ustvari tekmovalno razpoloženje itd.

Z vodenim pogovorom učitelj od učencev pričakuje določene jezikovne strukture. Velikega pomena je urjenje postavljanja vprašanj, saj je to v komunikaciji prav tako pomembno kot odgovarjanje na vprašanja.

Dialogi

Dialog je najpomembnejši element vsakdanje besedne komunikacije, zato je velik poudarek na njegovem utrjevanju. Učitelj učence vedno seznani z dejavniki komunikacije, izhajajoč iz njih, se učenci prilagodijo govorni situaciji.

Igra vlog

Različne – učenčevi starosti in zanimanju primerne – igre spremljajo učence skozi celoten proces učenja. Sodelovanje v igri in tekmovalnost je sestavni del družabnih iger. V skupinskih igrah se učenci dogovorijo o njihovih pravilih, med igro, v razburjenem ozračju se naučijo tekrovati, se dokazovati, zmagovati in izgubljati. Večina iger temelji na verbalni komunikaciji. V igri vlog učenec upodablja sebe ali izmišljeno osebo v izmišljeni situaciji. Načrtovanje igre naj bo premišljeno in temeljito, učiteljeva navodila jasna in točna.

Potek igre vlog:

- predstavitev/obrazložitev okoliščin, razdelitev vlog, določitev nalog,
- izvajanje (delo v dvojicah, skupinsko delo),
- analiza izvajanja,
- samoevalvacija učencev,
- komentar v igri sodelujočih,
- učenci vrednotijo opravljeno delo in igro.

Vrste iger vlog:

- izmenjava informacij: predstavitev oseb, interesov, znanja iz vsakdanjega življenja,
- igra vlog po vnaprej napisanem scenariju; učitelj pripravi scenarij, učenci izberejo vloge,
- navezava stikov: z neznano osebo (na avtobusu, v trgovini ...), z določenim namenom (opravičevanje, izražanje dobrih želja ...),
- situacijske igre,
- različne dejavnosti (nebesedna komunikacija, družabne igre).

Monološko izražanje

Pri učenju jezika, ki temelji na komunikaciji, se pogosto pokaže priložnost za to, da se učenci izrazijo o sebi, svojih pričakovanjih, veselju in težavah, hkrati spoznajo svoje sošolce, poglobijo empatično sposobnost.

Predlagani tipi nalog:

1. samopoznavanje (igra, anketa, intervju),
2. opis in pripovedovanje (pripovedovanje vsebine zgodbe); vodena ali prosta ustna tvorba besedila (na podlagi danih besed ali podatkov),
3. razprava (učitelj določi čas za pripravo, učenci predstavijo svoje videnje).

Projektno delo

Pri projektnem delu ima vsak učenec možnost, da svojim sposobnostim primerno sodeluje pri delu. Stopnje priprave projektnega dela:

- a) uvod: učitelj predstavi temo, vizualne in druge pripomočke,
- b) priprava na projektno delo: učenci zbirajo ideje, primerno svojemu zanimanju oblikujejo skupine,
- c) delo v dvojicah: načrtovanje, razdelitev nalog, način predstavitve projektnega dela; v prvem delu vodi in usmerja delo učitelj; nato delajo učenci samostojno,
- č) plenarna predstavitev projektnega dela,
- d) vrednotenje opravljenih dejavnosti: opravijo učenci, učitelj pripravi povzetek.

6.2.4 Razvijanje zmožnosti pisnega izražanja

Naloge za razvijanje zmožnosti pisnega izražanja po navadi temeljijo na predhodni ustni obravnavi besedila. Učenci najprej tvorijo besedne zveze, krajša besedila; pomembno je, da se upošteva načelo postopnosti.

Ker se zmožnost pisnega izražanja lahko usvoji le z utrjevanjem, je treba za učence pripraviti veliko različnih nalog. Utrjevanje, ki je spočetka vodena dejavnost, naj bi se sčasoma spremenilo v svobodno, ustvarjalno dejavnost.

Usmerjanje dejavnosti, ki razvijajo zmožnosti pisnega izražanja:

- obravnava vzorca besedila → vaje k vzorcu besedila → tvorba novega besedila → vrednotenje → poprava
- tvorjeno besedilo → primerjava tega s podobnim besedilom oziroma vzorcem besedila → vrednotenje → poprava → ponovna tvorba besedila

Nekaj primerov vaj za razvijanje spretnosti pisnega izražanja:

- tvorba povedi: učence navajamo na izbor primernih besed, na jezikovno pravilnost, na upoštevanje pravopisnih pravil (učenci urejajo, dopolnjujejo povedi, puzzle ...);
- dopolnjevanje nepopolnega besedila: učitelj predstavi nepopolno besedilo, učenci ga dopolnijo z manjkajočimi podatki;
- krajši opisi in obnove; ponavadi sledi predhodni ustni dejavnosti: govor/poslušanje/strnjena obnova;
- tvorba besedila z danimi podatki/izrazi (raba veznikov);
- predstavitev vzorca besedila, s pomočjo katerega se učenci seznanijo z zgradbo in vsebino besedila (na primer življenjepis).

Nekaj primerov vodenega in kreativnega pisanja:

- tvorba besedila po danih navodilih (s pomočjo ključnih besed); učenci v teh dejavnostih usvojijo zgradbo besedila,
- tvorba besedila z določenim namenom, znanemu naslovniku (osebno dopisovanje),
- spreminjanje značaja znane osebe (učitelj, sošolec, zgodovinska osebnost),
- ustvarjanje besedila reklamnega spota,
- pisanje pesmi.

Nadvse pomembno je, da učitelj postopoma navaja učence k reševanju vedno težjih nalog.

6.3 Razvijanje jezikovnih kompetenc

Bogatenje besedišča

Besedišče učencev bogatimo tako, da v izvirnih slušnih in pisnih besedilih spoznavajo nove besede in izraze. Dodatne dejavnosti za bogatenje besedišča:

- z umestitvijo v kontekst (v besedilih, nalogah),
- z uporabo vizualnih sredstev,
- z učenjem novih besed,
- z uporabo semantičnih polj in oblikovanjem »pojmovne karte«,
- z uporabo enojezičnih slovarjev,
- s spoznavanjem leksikalnih struktur in utrjevanjem rabe (na primer tvorjenje besed, tvorba zloženkov).

Razvijanje gramatične kompetence

Učenci razvijajo gramatične kompetence na naslednje načine:

- na induktivni način, s spoznavanjem nove jezikovne snovi, kakor se ta pojavlja v izvirnih gradivih,
- na induktivni način v besedilih, ki so nastala prav zato, da predstavijo gramatične elemente in kategorije, z razlago in nadaljnjimi vajami,
- s predstavitvijo paradig, z njihovo razlago in vajami,

6.4 Književna vzgoja

Pri spoznavanju književnih besedil razvijajo zmožnosti sprejemanja in tvorjenja, bogatijo znanje predvsem o delih in ustvarjalcih iz madžarske književnosti, oblikujejo svoje vrednote, razvijajo zmožnost presojanja.

Učenci v prvem obdobju spoznavajo in se učijo izštevanke, pesmi in krajša besedila predvsem zaradi izgovarjave, naglasa in intonacije. Zaradi tega je zelo pomembno, da je učiteljeva govorica oziroma branje brezhibna. Če tega ne moremo zagotoviti, je treba čim večkrat uporabiti zvočni posnetek. Srečanja s književnimi deli so že od prvega razreda naprej priložnost za bogatenje čustvenega sveta učencev, zato je treba večinoma izbirati besedila, ki ustrezajo jezikovnemu znanju učencev.

V prvem obdobju učenci izključno poslušajo oziroma si ogledajo, v drugem obdobju postopoma tudi berejo, v tretjem obdobju pa pretežno berejo književna besedila. Zaradi lažjega sprejemanja besedil v prvem – in delno tudi v drugem – obdobju pri obravnavi besedil čim pogosteje uporabljamo druge umetnostne veje: dramatizacijo, likovno umetnost, glasbo, film in izbiramo različne tehnike in naloge.

V prvem in drugem obdobju je pri spoznavanju književnih del poudarek na doživljanju, ta srečanja naj bodo za učence doživetja. Prav zato izbiramo besedila, ki lahko računajo na zanimanje učencev. Pomemben vidik je tudi aktualnost tematike, zato ne izbiramo samo klasičnih del, ampak tudi popularno književnost.

V tretjem obdobju postaja obravnava književnih del podobna obravnavi pri materinščini. Z uporabo raznovrstnih tehnik in metod učence pripravimo na najosnovnejše razčlembne postopke (določitev teme, dogajanje, oznaka osebe, sporočilo, mnenje), tako pisno kot ustno. V učencih uzavestimo, da pomen nastane iz odnosa med književnim delom in bralcem, zato je vsaka interpretacija legitimna, ni pravilnega ali napačnega odgovora oziroma branja. Zaradi tega jih spodbujamo, naj samozavestno in pogumno izrazijo svoje vtise, misli in mnenje, da vzajemno prisluhnejo različnim mnenjem sošolcev in jih spoštujejo. Delo s književnimi deli je priložnost za razvijanje ustvarjalnosti, predvsem pri jezikovno močnejših učencih, a tudi pri drugih.

7 VREDNOTENJE DOSEŽKOV

Obvezni obliki preverjanja in ocenjevanja sta ustno in pisno vrednotenje. Veljavni podzakonski akti opredeljujejo tudi načela preverjanja in ocenjevanja, izmed katerih so pomembnejša: vrednotenje znanja in zmožnosti na različnih taksonomskih stopnjah, različne oblike vrednotenja, povratna informacija učencem in staršem.

Preverjanje in ocenjevanje je treba v letni pripravi skrbno načrtovati. Pomembno je, da razlikujemo preverjanje in ocenjevanje in da ne uporabimo rezultatov preverjanja za ocenjevanje. Če preverjanje ustreza svojemu namenu, se pri pisnem ocenjevanju izognemo nevarnosti ponavljanja.

Pri preverjanju učitelj preverja raven znanja in zmožnosti učencev. Odvisno od tega, kdaj se opravlja, ima preverjanje tri funkcije:

- **ugotovi predhodno znanje** (pred obravnave določene snovi ali tematskega kroga)
- **ugotovi, koliko so dijaki usvojili novo znanje in zmožnosti** (sproti pri obravnavi nove snovi),
- **ugotovi celovito znanje** (na koncu tematskega kroga ali druge zaokrožene enote).

Preverjati je treba redno in na različne načine na vseh štirih področjih zmožnosti, preverjamo pa tudi besedišče in funkcionalno rabo jezika. Ustno in pisno preverjanje uporabljamo skladno s prakso poučevanja, v ustreznem razmerju.

Pri ocenjevanju je pomembno, da tako pri ustnemu kot pri pisnem vrednotenju poleg ocen sporočimo učencem tudi naš komentar. Tovrstno opisno ocenjevanje omogoča, da bolj osvetlimo znanje in pomanjkljivosti, ki se skrivajo za oceno. Poleg tega, da pri tem poskušamo dati čim bolj celovito in realno sliko o napredovanju posameznih učencev, jih tudi spodbujamo k nadaljnjemu delu oziroma na podlagi pomanjkljivosti dajemo napotke za učinkovito učenje. Učence na začetku šolskega leta seznanimo s tem, kaj in kako bomo vrednotili, in predstavimo kriterije posameznih ocen.

OSNOVNA ŠOLA



REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT



9 789612 347901